

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 „ 50 „
Helyben hazhoz fordítva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérésére vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 8.

A „kultur-harcz.“

Az a két törvényjavaslat, mely a képviselőház és a főrendiház napirendjére van kitűzve, jókora darab német, illetőleg porosz kulturharczot van hivatva a hármass bérz szabadságszerető hazájába átplántálni.

Ne engedjük magunkat erre nézve álomba ringatni, magunk se áltassuk magunkat: kultur-harcz az, szakasztott olyan, mint Poroszországban dúlt; olyan, amely életre hívta a német katolikus centrum-pártot, számra nézve a legnagyobbat az összes német pártok között.

Szedan nélkül, Bismarck nélkül jött létre Magyarországon a harc egyház s keresztény vallás ellen. Ez az, ami fölött csodálkozni fog az utókor, de meg fogja magyarázni a mai kortársak magaviseletéből. Afölött is csodálkozni fog, hogy a kanzel-paragrafot és a bünvádi eljárás idevonatkozó rejtett cselvetéseit majdnem szóról szóra a németből másolta a magyar liberális annak a nemzetnek az élén, — inkább a nyakán — a melyet Verböczy óta jogász nemzetnek szoktak nevezni, és amely a középkorban s huszszas pártviszályok folyamában is meg tudta óvni jogi sajátos egyéniségét. Verböczy utódai kontár majmolók, a jogász

nemzet vezérei német pórázon vakon biczegő másolók lettek. Nubia párduczsa nem annyira nyulat, mint görényt szült.

Ott settenkedik az a kanzel-paragraf körül most már a főrendiházban, ott ólalkodik a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslat szakaszai között a képviselőházban.

Mind a kettőt most fogja részleteiben is tárgyalni a törvényhozás két háza.

A kettős tárgyalásból napnál fényesebben ki fog derülni, hogy az a két törvényjavaslat kiegészíti egymást. A kanzel-paragraf megállapítja a bűnösséget, az adófizető papság választó jogát illuzóriussá teszi és ha azt mégis gyakorolná, az ő általa s elvtársai által megválasztott képviselő mandátumának érvényességét az ellenséges, mert kultur-harczos hatalom kényétől-kezdvetől teszi függővé. Az új bünvádi eljárás pedig arra való, hogy statarium nélkül rögtönítelő biráskodást gyakorolhasson a kultur-harczos párturalom mindazok felett, akik szent hitüket, lelkesmeretüket s meggyőződésüket nem bocsátják áruba.

Igy lesz ez a valóságban, ha ez a két törvényjavaslat keresztülmegy úgy, a mint a rejtett hurkokkal, tör- és cselvetésekkel telt szövegéből mindenki előtt ismeretes lehet.

Ezen mit sem változtat az a körül-

mény, hogy Erdély igazságügyminiszter az ügyességek bűnyomozására vonatkozólag formai engedményeket tett: a meghátrálást, mint ő maga kijelenté, csak azért tette, hogy biztosítsa a javaslat többi részét, hiszen az elejtett dolgot rendeleti uton visszaállíthatja a gyakorlatban, mint újabban annyi sok ilyen vekszatorius intézkedést is a törvény keretén kívül hasonló miniszteri ukázokkal léptettek életbe a liberális-radikális hatalmasok a törvényhozás kijátszására.

Éppen ezért azonban nem hiszszük, hogy a főrendiház többsége megszavazza most a kanzel-paragrafot s azután az új bünvádi eljárást.

Tudja azt a kormány jól és ennek az eshetőségnek bizton várható beálltára tartogatja — mint minket kitünően tájékozott forrásból értesítenek — a képviselőház fölösztatására vonatkozó újabb előterjesztését, melynek elfogadását a korona előtt lemondásának fenyegetésével reméli ezuttal kierőszakolni.

A liberális párturalom célja nyilvánvaló.

A kulturharcz kérdését akarja a képviselőválasztások elé vinni.

És miután a paktumot a Kossuthfrakcióval s egyes nemzetiségekkel is megkötötte; a választók lajstromát pedig saját céljai szerint berendezte; egyuttal

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ő válni akar a férjétől.

Irta; PIVÁR DEZSŐ.

Kalmár ur a legbékeszeretőbb és legszorgalmasabb ember talán kerek e világon. Lehetséges, hogy másféleképpen állana a dolog, ha a föld nem gömbölyű, hanem négyzetes volna. No de ezen már nem lehet változtatni. Előbbi jó tulajdonságának igazolására csak azt hozom fel, hogy ebéd alatt még a levest is a felesége meri tányérjába. Tökéletesen bele van nyugodva, ha pár gombóczeval kevesebbet is kap, mint a mennyit hűségese életparja elfogyaszt. Hogy pedig a legszorgalmasabb ember is, arról bizonyosságot tesznek hivatalnoktársai s meg ő maga.

Mert csak rá kell nézni.

Kalmár ur hosszú vékony alak, kopaszodó fejjel s tojásdad görbületű nyakkal. Ez attól van, hogy reggeltől estig kitarotán szántogatja az állam papírját. Szeme savószínű. Valószínűleg zöld volt valamikor, de most nem ér rá sokat a zöldbe járni s állandóan csak az iroda szürke tájképében gyönyörködhetik, megfakult orra nyergén szemüveget hordoz. Ez is jó (?) ajánlás. Kabátja zöldes színben játszik, nem azért, mintha zöld posztóból volna, hanem mivel a bőlesek tapasztalatai szerint a fekete posztó az időjárás s tartós használat után meg szokott zöldülni. Ezen az élelmes emberek úgy

szoktak segíteni, hogy nem viselnek fekete ruhát, De Kalmár ur nem élelmes s ezért zöldes az ő kabátja. Ez kétségbevonhatatlan jele az ő takarékoságának s nyílt, becsületes eljárásának. Könyöke rendszerint foszlott, ami melletti bizonyít, hogy sokat dolgozik. Nyakravallóját soha sem cseréli fel s hiteles tanuk állítása szerint ugyanaz, melyet felesége még vőlegény korában hő vonzalmának kifejezésül nyakára kötött. Emberünk tehát nem hiu. Ujja tintás szokott lenni, de erről nem tehet: miért irnak olyan tintával, amely piszkol? Ugyanaz a cél el lenne érve akkor is, ha fekete papírosra irnának fehér tintával.

Kalmár ur különben hatvan éves. Nagyon szép kor. Biztosra vehetjük, hogy tisztelte az apját meg az anyját. Egyetlen élvezete a tubákolás, de ebben sem pazarló, mert a burnót gyufa skatulyában tartja. Életrendje a lehető legegyszerűbb. Vagy otthon van, vagy a hivatalban. Harmadik eset ki van zárva. Egyszer-kétszer történt meg vele kivételképpen, hogy nyugalmas otthonából a gallérijánál fogva viték szavazni a kormány jelöltjére. Pedig ő is ellenzéki, mint valamennyi hivatalnok, de csak úgy a suba alatt.

Rangszerinti számtiszt a pénzügyigazgatóságnál. Nős ember, de családja nincsen. Ez is jó, legalább kevesebb adót fizet.

Mindezekből látható, hogy Kalmár ur egy tetőtől-talpig korrekt ember, aki lovagias elégtételt adhat s vehet.

Kalmár ur zavartalan élete azonban csak

hatvan éves koráig tartott. Ekkor történt valami, ami kizökkentette rendes életmódjából.

Egy szép tavaszi este kint ültek a ház előtt, Kalmár ur, meg természetes felesége. Az ég csillagos volt, a lég enyhe s a virágzó akácza andalító illatot árasztott. Egyszerre egy apró kis kutya közeledett feléjük s barátságosan csóválva farkát hizelegve simult Kalmár ur jobbik feléhez.

Kalmár ur vette észre előbb a jövevényt. — Kergesd el Borbála, mert még megharap; figyelmezteté nejét.

De a kis kutya oly kedves volt, hogy Borbála asszony szíve menten fölengedett. Oly fájdalmasan vonyított s oly nagy bizalommal tekintett föl rá, mintha egyedül nála találhatna menedéket. Borbála asszony egészen elérzékenyedett s vigasztalva simogatta a kis jószágot.

— Bizonyára kivert kutya, szegény kis mókus; szólalt meg s engesztelőleg pillantott férjére.

A kis kutyának sem kellett több, felugrott az ölébe s félénken huzódott meg Borbála asszony puha kebelén. S aztán oly hálásan nyalogatta kövér kezeit, hogy Borbála asszonyban egyszerre heves dobogásnak indult az anyai szív.

Borbála asszony kimondhatlan melegséggel nézett férjére, szemei könyvekben usztak s ajka remegett, mintha szólani akarna.

— Mondani akarsz valamit? — kérde férje, gyanakodva nézgetve a kis kutyát.

— Tamás, ha te úgy éreznél, mint én . . .

pedig a stomfa-nyitrai választási rendszerre a néppárti gyűlések ellen folytatott erőszakoskodások után az arra alkalmasoknak vélt közegeket betanította: azon reménykedik, hogy célt fog érni.

Még sem fog győzni.

Nem lehet, mert Magyarországon a kultur-harcz fent és lent oly aktív s passzív ellentállásra fog találni, hogy azon megtörik minden erőszak, minden jogfosztás s minden fondorkodás, amelyek egyike sem fogja készületlenül találni ez ország szabadságszerető polgárait.

Nyugalmas néppárti gyűlés.

Dráva-Vásárhelyen, Zalamegyében, mint előző számunkban jelentettük, vasárnap délután néppárti népgyűlés volt, mely nyugodtan folyt le, ámbar igen nagy számmal látogatták a környék választó-polgárai. Ez négy hét óta ez első békésen lefolyt néppárti gyűlés. Egész simán ment végbe, mivel a hatóság magas helyről nyert rendreutasítás következtében nem háborgatta a békés polgárok alkotmányos jogainak gyakorlását, de nem is merte folytatni azt a nemtelen hajszát, melyet bizonyos részről a n a r c h i s t á k módjára folytattak gróf Z i c h y Nándor, aranygyapjas vitéz s valóságos belső titkos tanácsos ellen.

Az ülés lefolyásáról jelentik:

Z i c h y Nándor gróf délután egy órakor érkezett M a j o r Ferencz főorvossal Csáktornyára, melynek vasuti állomásán számos polgár élén T e c z e k túske-szent-györgyi plébános üdvözölte. Drávavásárhely határában bandérium fogadta az érkezőket. Zichy Nándor gróf délután nyitotta meg a gyűlést.

»Törvényeink revízióját — így szólt — jogunk és kötelességünk követelni, de addig, míg ezt kivívhatjuk, fennálló szentesített törvényeinknek engedelmességek tartozunk.«

Utána M a j o r Ferencz beszélt, majd néhány horvát pap vette át a szót.

Végül Z i c h y Nándor szokott higgadt záró szóval élt és indítványozta, hogy P o s z i-

l o v i c s zágrábi érseknek üdvözlő táviratot küldjenek, a mit el is fogadtak.

A gyűlés öt órakor csöndesen föloszlott, minden incidens nélkül.

Az orosz czár Németországban.

Az a köszöntő, melyet Vilmos császár Boroszlóban szept. 5-én a diszlakomán a czárra és czárnéira mondott, így hangzik:

Engedjék meg, felségetek, hogy legszive-
sebb és legbensőbb köszönetemet felségetek
lábai elé tegyem azért a kegyes látogatásért,
melyet ma önök nálunk tesznek és azért a
megtiszteltetéséért, melyben a 6. hadtest ré-
szesült, hogy felséged előtt elvonulhatott. Az
örömrival, mely felségedet Boroszlóban fog-
adta, nemesak a város, nemesak Szilézia
tartomány, hanem egész népem érzelmei-
nek tolmácsa, mely felségedben régi tradi-
ciók képviselőjét, a béke őrét üdvözli. Azon
a földön üdvözli önt a nép, melyen egykor
együtt volt dédapámmal felségednek dicső
őse, kinek nevét szerencsés viselni felséged
gárda-ezrede. Ez érzelmeiket, melyeket mi és
egész népünk felséged iránt táplálunk, abba
a kiáltásba foglalhatom össze: Isten áldja,
védje és tartsa meg felségedet Európa ja-
vára! Ó felségeik a császár és a császárné
hurra, hurra, hurra!

Miklós czárnak e köszöntőre mondott
válasza ez:

Köszönöm felségednek a most mondott
szíves szavakat, valamint a fogadást, mely-
ben Boroszlóban részesültem. Biztosíthatom
önt felség, hogy engem ugyanazok a hagyó-
mányos érzelmek hatnak át, mint felségedet,
Felséged és ő felsége a császárné egészsé-
gére üritem poharamat. Hurra!

Francia eredetiben:

»Je remercie Votre Majesté des bonnes
paroles qu'elle vient de prononcer, ainsi que
pour l'accueil qui m'a été fait à Breslau. Je
puis vous assurer, Sire, que je suis animé
des mêmes sentiments traditionnels que Votre
Majesté. Je bois à la santé de Votre Ma-
jesté et de Sa Majesté l'impératrice hourrah.«

A kisiparos és a községi bíraskodás.

A kisiparos hiteligenyei korántsem oly
nagyok, hogy előnyös volna ránézve a vidéki
pénzüntézetek itt-ott jócskán drága kölcsönéhez
folyamodni.

Ennek következménye azután az, hogy a
kis-iparos vagy egyáltalán nem használja fel
hitelét, vagy pedig az, hogy — csak hogy köl-

csönt kapjon, a szükségesnél nagyobb összeg
erejéig veri magát adósságra. Ez azonban
romlására vezet. A gyári ipar versenye miatt
ugyanis kétszer is megmondalja a dolgot, mi-
előtt pénzt kész áruba fektetné, mert oly ne-
héz a készáru értékesítése, hogy sokszor az
előállítás árán alul kénytelen eladni. Azért a
kisiparos csak megrendelésre dolgozik. — A nyers-
áru beszerzéséhez tehát elegendő a 10—20 frtnyi
kölcsön is. Ily kis összeget azonban a kisipari
hitelügy szervezatlensége miatt nem kap, nem
marad egyéb hátra, mint hitelre szerezni be a
nyersáru.

Csak hogy éppen ez a bökkenője. Nem
mintha nem kapna hitelbe nyersáru, hanem
mivel a városi kereskedő azóta, hogy a Kuria
egy döntvénye a 20 frtot meg nem haladó
pereket a községi bíraskodás körébe utalja,
20 frton alul kölcsönözni nem igen hajlandó.
Azért a kisiparos, ha van rá szüksége, ha nincs
kénytelen legalább is 20 frton felül hitelben
vásárolni. Ez a kisiparosra nézve mindenféle-
kép sérelmes.

Ugy tudjuk, hogy a kassai kereskedelmi
és iparkamara kebeléből indult ki az a moz-
galom, melynek célja a 20 forinton aluli ke-
reskedelmi pereket a községi bíraskodás ha-
tásköréből kivonni és a rendes bíróság körébe
utalni.

Minket a dolog nem annyira a községi bi-
raskodás szempontjából érdekel, melyről bizony
mi is tudjuk, hogy az hiányos és ép úgy, mint
a kör- és községi jegyzői intézmény a reformra
megérett, hanem érdekel a dolog a kisiparos-
osztály szempontjából, melyet minden, bármely
oldalról jövő támadás ellen megvédeni köteles-
ségünk.

A kereskedelmi kamarák mozgalma pedig
egyenes megtámadása a kisiparosoknak, mert
világosan kimondja, hogy hitelképtelen, hacsak
rendes bíróság nem ítélkezik felette. Egy adag-
gal több, a mi álláspontunk igazolására, mely
elítéli a kereskedelmi s iparkamarák mai szer-
vezetét, mint amelyek minden alkalmat fel-
használnak arra, hogy tekintélyüket latba ves-
sék a kereskedelem, no meg a nagyipar érde-
kében, de a kisiparososztály helyzetével —
egyes tiszteletreméltó kivételektől eltekintve —
nem sokat törődnek. A kereskedelmi kamarák
rendszerint megfélekednek arról, hogy egyuttal
iparkamarák.

Igaz, hogy a kereskedelem érdekében tett
mozgalmat azzal indokolják, hogy a községi
bíraskodás megbízhatlansága miatt kell a ke-
reskedőt megvédeni, de bármiként is álljon a
dolog, annyi bizonyos, hogy a kereskedőket
egyenesen figyelmezteti, hogy 20 forinton alul
iparosnak ne kölcsönözzenek. Ez a körülmény
a fennebb vázolt s a kisiparosra háramló hát-

s Borbála asszony egyszerre fuldokló zokogás-
ban tört ki.

— Nos, mi a bajod? kérdé Tamás s ré-
mülten nézett feleségére.

— Hát, nem érte Tamás?

— De szólj, az ég szerelmére, mi bánt?

— Nincs gyermekünk, oly egyedül va-
gyunk... tört ki végre Borbála asszony alá-
omló könnyeit törölgetve.

Erre Tamás is elbusult.

— Elég fáig az nekem, Borbála. De nyu-
godjunk meg az Isten akaratában.

— S lásd, mily jó volna, ha lenne valaki
kivülünk a házban; szólt Borbála asszony ért-
hetően pillantva a kis kutyára.

— Mire gondolsz?

— Vegyük magunkhoz ezt a kis kutyát.

Mindjárt többen leszünk s nem lesz oly üres
a ház.

Kalmár urban felébredt a fináncz.

— Tán, hogy még az után a bestia után
is adót fizessünk?

— Lelketlen vagy, Tamás, ha még ezt sem
tennéd meg kedvemért; tört ki Borbála szemre-
hányó hangon.

Kalmár ur mély gondolatokba merült. Mert
nagy dolgról volt szó. Az egész házi rend meg
fog változni.

Végre belenyugodott.

— Hát nem bánom, ha már annyira
akarod.

E percztől kezdve a kis kutya a Kalmár-

család beltagjává lett. Borbála asszony mindjárt
el is keresztelte »Muczus«-nak.

Másnap reggel Kalmár ur egy harmad-
részzel kevesebb kávé kapott csészéjébe. Kér-
dőleg nézett feleségére.

— Hát már el is felejtetted, hogy tegnap
este óta hárman vagyunk? mentegetődzék Bor-
bála; boldogan pillantva kis vendéczére.

Tamás kénytelen volt konstatálni, hogy
Muczus tényleg az ő kávé-részét nyalogatja az
asztal alatt. Ettől fogva nyílt ellenségeskedés
kezdődött Tamás és Muczus között.

Kalmár urnak Muczus miatt rendkívül
sokat kellett szenvednie. Ma a hálósapkáját
hurcolta el az udvar valamely rejtett zugába,
holnap a pipáját, másnap a papucsát s ez így
ment napról-napra. Eltekintve attól, hogy Mu-
czus élelmét Borbála asszony a Tamás koszt-
jából fogta le s ezentul még egy gombóczzal
kevesebbet kapott, még a felesége is zsémbes-
kedni kezdett vele. Ha Tamás megfenyítette
Muczust, a kis bestia oly éktelen sivalkodást
vitt véghez, hogy összeszaladt az utca népe.
Borbála asszony ilyenkor erélyesen védelmére
kelt Muczusának s mindig Tamás itta meg a
levét.

A házi békeségnek vége lett. Tamás
végre türelmetlennek találta az állapotot s
összeesküvést forralt Muczus ellen. A legköze-
lebbi alkalommal olyat taposott Muczus lábára,
hogy belésántult. Muczus fájdalmas vonyítására
azonnal a helyszínen termett Borbála asszony.
Muczus sivitásától, az asszony jajgatásától s

perlekedésétől Tamás majd megsiketült. Meg-
tette, a mit még soha életében nem merészt,
megszökött hazulról a kaszinóba.

A kollégák majd hanyatt estek ámultukban.
— Mi lelt Tamás, te itt? rohanták meg
kiváncsian.

Kalmár ur reszketett az izgatottságtól s
alig tudott szóhoz jutni.

— A Muczus... hebegé félénken.

A kollégák harsányan felkaczagtak. Tudták
már ők is, mennyit kell a feleségétől Muczus
miatt szenvednie. Leültették maguk közé s vig
poharazgatás közben elfeledtették vele a családi
perpatvart. Tamás lassan-lassan felvidult s
csak most jutott annak tudomására, hogy éve-
ken át mennyi élvezettől fosztotta meg magát.

Ezentul rendes vendége lett a kaszinónak.
Borbála asszony szemrehányásaira egyszerűen
azt felelte, hogy mig Muczus a háznál van
ő nem marad otthon. Borbála asszony pedig
nem tágitott. A viszony köztük napról-napra
hidegebb s élesebb lett. A legcsekélyebb dol-
gon rögtön összezörrentek, úgy hogy Tamás
már alig várta a percet, hogy hazulról eltá-
vozhassék. Csak enni s aludni járt már haza.

Borbála egy ideig türt, de utoljára is
megsokalta a dolgot. Végzetes elhatározás ér-
lelődött meg benne. Egy reggel beállit férje
szobájába.

— Én válok... szólt határozottan.

— Kitől? kérdé Tamás meghökkenve.

— Tőled!

— De miért?

rányok miatt eléggé indokolja felszólalásunkat. A becsületes hitelező igenis kapja meg a pénzt, de ne csak azon gondolkozzanak mindig, hogy mily uton-módon érvényesüljenek a kereskedelem érdekei, hanem azon módokat is, melyek a kisiparos megélhetését biztosítják.

A magyar király Romániában.

Bukarestből szept. 1-ről írják:

Már csak néhány nap választ el bennünket attól az örömtől, hogy szeretett királyunkat, Ferencz Józsefet üdvözölhessük Románia székvárosában Bukarestben.

A mikor eleinte híre terjedt, hogy a magyar király meglátogatja I. Károlyt Romániában: valóságos fejvesztés uralkodott ugy a politikai körökben, mint a sajtóban s a közvéleményben. Az egyik nem tudta mire vélni a megtiszteltetést, a másik pedig nagy politikai fontosságot tulajdonított neki már abból az okból is, hogy Ferencz József az első monarka, aki Romániát megtisztelti látogatásaival, ezzel mintegy dokumentálva, hogy Románia kezd számottevő tényező lenni Európában.

Ez a vélemény jutott tulsúlyra a bukaresti városnász legutóbbi közgyűlésén is, a mikor nagy szavazattöbbséggel elhatározták, hogy a várost az ünnepi alkalomra nemcsak díszesen fölékesítik, hanem Ferencz Józsefet, az osztrák és magyar birodalom uralkodóját azzal a fénytel és hódolattal üdvözölgék, mely megilleti őt azért a megtiszteltetésért, a melyben a románokat részesíti.

A magyar királyt, bár I. Károly vendége, a román közvélemény nem úgy fogja fogadni, mert a románok az egész dicsőséget maguknak akarják tulajdonítani a következő okoknál fogva, mint azt egy előkelő liberális politikus nekem mondotta:

»Mi románok semmi esetre se tudhatjuk be ezt az örvendetes eseményt, mert annak kell neveznem, annak a talán jóindulatu szimpátiának, melyet I. Ferencz József királyunk iránt érez, már csak azért sem, mert nagyon is élénk emlékezetünkbe van, hogy 1868-ban a mikor Hohenzollern Károlyt meghívtuk a fejedelmi székbe s ő neki Ausztria-Magyarországon kellett átutaznia, ezt az utat csak mint kereskedelmi utazó tehette meg áruhában, nehogy elfogják az osztrák kormány emberei. Már most ezek után nem tehető föl, bár ama huszonöt év alatt a mi viszonyaink nagyon sokat változtak, hogy Ferencz József mindezeket feledve, a román királyt mint személyt ne csak Bukarestben felkeresse, hanem sinai tuszkulánumban, Pelesben vendége is legyen.

Nem; egy pillanatig se áltathatjuk ma-

gunkat ezzel, hanem igenis, meg vagyunk győződve, hogy Ferencz József e tényével a román közvéleményt akarja megnyerni, bebizonyítva ama vádának alaptalanságát, mintha Ausztria-Magyarország ellensége lenne Romániának, vagy a mi még rosszabb: semmibe se venné.

Bár a liberális politikusként az a nyilatkozata csöppet sem ment a nemzeti önteltségtől és önhiúságtól, nem tagadható, hogy az intelligens elemekből alakuló közvélemény java része maga is oly értelemben érez. Ez észre vehető és felismerhetetlen módon jutott nyilvánosságra a bukaresti egyetemi hallgatók egy szándékolt ripóksége miatt.

Néhány nap előtt ugyanis az egész várost bejárta az a hír, hogy az egyetemi hallgatók I. Ferencz József bevonulása alkalmakor a vasutól kezdve sorfalat fognak állni és tüntetőleg éljenek az osztrák császárt. Ebben még nem lett volna semmi különös, legföljebb az oláh egyetemi hallgatók neveltségéről s csekély közjogi ismeretéről tanuskodott volna, ha nem határozzák el, hogy ez éljenzés elhangzása után ezt kiáltják: De nem a magyar királyt!

Alig terjedt el ennek a dolognak a híre: az itteni sajtó, pártkülönbség nélkül, egyhangulag elítélte az ifjuságnak ezt a szándékát, melyet neveltségnek minősítettek. Megmagyarázva a diákoknak, hogy egy uralkodót ki vendégségbe jön, nem szokás, hogy úgy mondjam, foglalkozása után megítélni és fogadni.

Az újságok ez állásfoglalása után a város előkelő közei és egyesületei gyűléseztek ez ügy miatt, a melyek mindegyikében elhatározták, hogy nemcsak részt nem vesznek az ifjuság e minősíthetlen eljárásában, hanem oda fognak hatni, hogy a netán mégis megvalósítandó szándékot megakadályozzák s ha kell erőszakkal is. Erre azonban ugy látszik, nem lesz szükség, mert az ifjuság javarésze kijelentette hogy a fogadtatásnál se mint testület, se mint publikum nem vesz részt. Hogy miért? Azt bővebben nem okadatolhatták s amint látszik, nem is kíváncsi reá senki.

Különben minden csendes. A város 150,000 leit szavazott meg a város díszítésére és kivilágítására. Az egyedüli és nem mindennapi élénkséget az a néhány száz munkás okozta, akik a pályaudvar környékének és a királyi palotához vezető utnak rendbehozatalával foglalkoznak.

P. H—e.

Adózók figyelmébe.

Az adók között a borital-adó talán egyike a legkomplikáltabbaknak, különösen ama sokféle elbírálás következtében, melyet az illetékes

hatóságok ez ügyben egymástól eltérőleg követni fognak.

Vidékünkön, hol a bortermelők oly szép számban vannak éppen az adózás nehézségei s az illető hatóságok akadékoskodásai miatt majdnem kedvüket veszítik; viszont a borfogyasztó közönség is kiállhatatlan zaklatásoknak van kitéve: nagyon szükségesnek találjuk most a szüret előtti a borital-adó kérdését a kellő világításba helyezni.

A bort ezelőtt kétféle adó terhelte u. m. a borfogyasztási- és az italmérségi adó. Az 1892. évi XV. törvényezikk a borok megadóztatása körüli eljárás egyszerűsítése végett ezt a két adót egyesítette s azok helyett egy egységes italadót állapított meg. A boritaladó nem mindenütt egyenlő, különbség tételik Budapest és Pozsony zárt városok, továbbá I., II. és III. osztályu községek között. Az első osztályba azon községek (városok) tartoznak, melyek lakosainak száma a 20,000-et meghaladja; a II. osztályba azok, melyek népessége 10—20,000 lélekből áll, a III. osztályba pedig azok melyekben a lakosság száma 10,000-nél nem nagyobb. Ehhez képest a borital-adó hektoliterenként következőleg van megállapítva:

H o l ?	Bor és szőlő-csefere	Bormust és szőlő-csefere	Gyümölcs-bor	Bor-seprő
	f o r i n t o k b a n			
Budapesten	6.46	4.85	2.20	2.15
Pozsonyban	6.—	4.50	2.20	—
I. oszt. községben	6.35	4.76	2.—	—
II. „ „	5.69	4.27	1.80	—
III. „ „	4.35	3.26	1.60	—

Boritaladó fizetésére kötelesek: 1. zárt városokban mindazok, a kik a város területére italadó alá tartozó tárgyakat visznek be; 2. nyílt helyekben pedig (t. i. I. II. és III. osztályu községekben) a) minden borkereskedő, a ki a borkereskedést nagyban üzi; b) minden fogadós vendéglős, koresmáros, szóval mindazok, a kik 56 liternél kisebb mértékkel mérnek; c) minden szőlőbirtokos; d) végül mindazok, a kik saját szükségletükre, vagy eladás, illetve kimerés végett szőlőcsefret, mustot vagy bort valamely beszedési körbe (községbe) bevisznek. Azon szőlőcsefere és mustra nézve, melyet a szőlőbirtokosok további kezelés végett beszállítanak, elegendő, ha a szüret idejekor a pinczébe rakott csefere vagy must mennyisége minden hét végén az ellenőrködő pénzügyi közegnél bejelentetik. Ha pedig a község határában egy erre kirendelt pénzügyi közege van, a bevitt csefere vagy must ennél esetrel-estere bejelentendő. A bejelentési kötelezettség alól kivételnek van helye azon adótárgyakra nézve, melyek valamely beszedési körön keresztül, megállapítás nélkül szállítanak, vagy ha a megállapo-

— Ilyen lumpplal nem élek tovább . . .

Tamást majd a guta ütötte a váratlan kijelentésre. Ő a szolid hivatalnok, ő volna az a lump!

— Hiszen jól tudod, hogy Muczust meg a te kedvedért teszem, hogy nem maradok otthon. Láthattad, hogy nem férünk össze. Ezért még nem vagyok lump — mentegetődzék Tamás.

De Borbála nem engedett.

— Küldd el a házból Muczust s én újra otthon fogom tölteni szabad időmet. De a kaszinóba olykor-olykor aztán is el fogok járni; toldá hozzá félnéken Tamás.

— Muczus marad. Erről szó se legyen; makaeszkodott Borbála.

Tamásban végre felfortyant a férfierély. Mióta a kaszinóba járt, sokkal határozottabb lett.

— Hát akkor én nem maradok — jelenté ki Tamás kereken s nyomatékkal rögtön eltávozott, erősen becsapva maga után az ajtót.

Aznap alig találta helyét a hivatalban. Izgett-mozgott a helyén s egy sornyit sem tudott dolgozni. Társai csodálkozva szemlélték.

Délben amint hazaért, üresen találta a házat. Borbála asszony ott hagyta. Tamás majd kitépte minden ősz hajszálát, oly mérhetlen haragra s fájdalomra gerjedt. De mit volt tennie, egyelőre belenyugodott. Borbála asszony még az nap benyújtotta a keresetet s másnap már az egész város tudta a friss pletykát. Tamás azonban erősen tartotta magát s nem követett

el öngyilkossági kísérletet. Elszántan várta a fejleményeket.

Végre megkapta az idézést a tárgyalásra. A bíróság előtt szembesítették őket. Borbála asszony megfogott s mintha szebb volna, mint azelőtt. Legalább Tamás úgy találta s újra éledzni kezdett benne az ifjúkori szerelem. Borbála asszony csak lopva mert férjére tekinteni. Az elnök megkezdte a tárgyalást.

— Asszonyom, miért óhajt ön férjétől elválni? kérdé az elnök.

— Engesztelhetetlen gyűlölet . . . a Muczus . . . — felelé Borbála szakadozottan.

— Szóljon érthetően, asszonyom.

Borbála asszonynak egyszerre megnyílt az ajka s pergett róla a szó, mint a tarpataki vizesés. Bő könyhullatások között beszélte el, mily sokat kellett neki eltűnnie ez engesztelhetetlen gyűlölete miatt, melylyel férje Muczust üldözi.

A bíróság összenézett.

— S ön uram szintén válni óhajt a nejétől; kérdé az elnök Kalmár úrhoz fordulva.

— Nem. Csak a Muczus eltávolítását kérem, miután ő bontotta meg családi boldogságunkat; szólt Kalmár elérzékenyülten hangon.

— De ki az a Muczus? — kérdé a bír.

— Egy kiállhatatlan kis kutya; felelt gyorsan Tamás.

— Sőt ellenkezőleg, nagyon is kedves, szeretetreméltó kis kutya; tiltakozék Borbála asszony s bőbeszédűen fejtegeté a bírák előtt Muczus szeretetreméltó tulajdonságait.

Erre már a bírák sem tartóztatták tovább magukat s göresös nevetésben törtek ki.

Borbála és Tamás egymásra néztek.

Az elnök a tárgyalást befejezte s a bírák ítélőhatalra visszavonultak. Borbála és Tamás félnéken, de mindinkább közeledtek egymáshoz. Egyikük sem mert előbb szólni. Végre Tamás férjéhez illően megkezdte a szót.

— Hol van Muczus, Borbála? — volt első kérdése.

Borbála asszony mélyen felsóhajtott.

— Kisznevedett; nyögte fájdalmasan s könyei megeredtek.

— Szegény kis Muczus — vigasztalá Tamás.

Borbála asszony csodálkozva nézett férjére s már nem oly haraggal.

— Hát te szeretted a Muczust? —

— Most már igen; szólalt meg Tamás elfogódva.

Ezalatt a bírák elkészültek az ítélettel s az elnök átható, ékes hangon olvasta fel azt.

— Kalmár Borbáláné asszonynak a válóper megindítása iránt benyújtott keresete visszautasítottatik, Muczus nevű kutya azonban hatóságilag lefoglaltatik.

— Felek belenyugodnak?

Borbála és Tamás beleegyezőleg bólintottak.

Másnap a hajdú elszállította Muczusnak immáron kihült porhüvelyét.

dás csak az igavonó állatok etetésére vagy itatására szorítkozik. Ha ellenben a beszédsi körben az adótárgyakkal huzamosabb ideig való tartózkodás, avagy lerakodás szándékolatnék, arról a pénzügyi közegnél (bérlőnél) jelentés teendő. A szőlőgazdákat a törvény abban a kedvezményben részesíti, hogy a nyílt községben azok a szőlőgazdák, a kik szesz italok kimérésével, vagy kis mértékben való elárulásával nem foglalkoznak, saját termésü boraiktól a házi szükségletre szánt bormennyiség után italadó fejében ezentul is csak a régi fogyasztási adónak megfelelő részt fizetik. Ugymint: I. osztályu községekben bor után 3 frt 35 kr. bormust és szőlőcsefere után 2 frt 52 krt. II. osztályu községekben bor után 2 frt 69 krt, bormust és szőlőcsefere után 2 frt 1 kr. III. osztályu községekben bor után 1 frt 32 kr. bormust és szőlőcsefere után 1 frt 1 krt.

Azok a szőlőgazdák, a kik erre a kedvezményre igényt tartanak, kötelesek szept. hó 15-éig, legkésőbbben azonban a szüret megkezdéséig ebbeli igényüket a községi előjárásnál bejelenteni.

Ha a kedvezményes adózásra igényt tartó szőlőgazda egész bortermését házi fogyasztásra akarja felhasználni, köteles abban az esetben, ha termése 5 hektolitert meg nem halad, az egész termés után a kedvezményes adót vagy a szőlőcsefere, illetőleg mustnak való bejelentése, vagy pedig a bortermés szokásos felvétele alkalmával azonnal lefizetni. Az a szőlőgazda ellenben, a kinek termése 5 hektolitert meghalad, valamint az is, a ki termésének egy részét nágykan vagyis legalább 56 litert tevő mennyiségben óhajtja elárusítani, szemleivel kap s az adót, amennyiben adómentes leszámításnak nem volna helye, a két havonként tartandó rendes leszámolások alapján fizeti.

Adómentes leszámításnak van helye nemcsak a borseprő, hanem azután a hiányzó mennyiség után is, melyet a forrás, párolgás és apadás idéz elő. Ezen adómentes leszámításnál a helybeli tapasztalatok szolgálnak zsinórmértékül, megjegyeztetvén, hogy se többet, se kevesebbet leszámításba hozni nem szabad, mint a mennyi a valóságnak megfelel. Maximális tételekkel elfogadtatnak: párolgásra és apadásra évenként két százalék forrásra és seprőre összesen és pedig fehér bornál tíz százalék, vörösnél hat százalék.

A leszámolás alkalmával az adómentes leszámítás után mutatkozó borhiány megadóztatandó és pedig a kedvezményes adótellet alkalmazásával akkor, ha a hiányzó bor házfogyasztásra használtatott föl; ellenben az italadó teljes tételei szerint akkor, ha az eladás az adómentes leszámítást megállapító feltételek hiányával történt, pl. ha ugyanazon beszédsi körben lakó egyénnek engedtetett af, a ki szemleivel nem bír. A házi fogyasztást megillető kedvezményes adótellet reudesen csak oly mennyiségű borra terjed ki, a mennyit e célra az illető fél bejelentett.

Ha azonban a mennyiséget az illető szőlőgazda utóbb akér felemelni, akár leszállítani óhajtja, tartozik azt az adószedésre jogosultnál még a leszámolás előtt bejelenteni. Ha az a szőlőgazda, ki egész bortermése után azonnal befizette, utóbb borának egy részét (nagyban) óhajtja, az ily bor után az adószedésre jogosulttól adóvisszatérítést nem követelhet, mint-hogy a szabályszerint befizetett fogyasztási adó semmi esetben sem térítettik vissza; de viszont az italadónak fizetetlen részét (a volt italmérséi adót) az eladó szőlőgazda csak abban az esetben tartozik lefizetni, ha az adómentes leszámítás fentebb jelölt esetei alkalmazsba nem vehetők, pl. ha a bort a saját beszédsi körben szemleivel nem bíró félnek engedte át. Minden más esetben, — jövedéki kihágás esetét kivéve a vevőre hárul az adófizetési kötelezettség.

B. L.—k.

UJDONSÁGOK.

Uj regényt, szerzőjének szerény elnevezése szerint „elbeszélést” kezdünk ma közölni Regény-Csarnok rovatunkban. Kincs István jó nevű írónk „Szókölt leánya” után, mely osztatlan tetszésben részesült, ismét eredeti re-

gényt vesznek t. olvasóink egyik törekvő fiatal írónk tollából, melyre külön is felhívjuk becses figyelmüket mint oly műre, mely társadalmi életünk egyik érdekes kérdését világítja meg. Az eddig szokásos fordítások helyett ez eredeti művek bizonyára kellemes változást nyújtanak és alkalmasak arra is, hogy lapunk t. barátai a Tiszántul-t ismerőseik körében ez oldalról is melegen ajánlhassák.

TÁJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva ma d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Más időben 50 kr.

Szept. 10. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.

16. Megyei évnegyedes közgyűlés.

Október 3., 4., Lóverseny a nagyvárad gyepen.

* **Kisasszonynapját, Mária születésének emlékét üljük ma. Ami a hajnal a természetben, az Mária születése az emberi nem megváltásának történelmében. Jelzi az üdvösség napjának érkezését. Kisasszony napján a rendes istentisztelet 9 órákor van a székesegyházban; ezt előzőleg papszentelés lesz; reggel 7 órákor fogja u. i. a bibornok-püspök ö Eminenciája aldozópappá szentelni Votisky Elemért, ki jeles sikerrel végezte tanulmányait a bécsi Pázmány-intézetben. A felszentelés nyilvános lesz.**

* **A király Budapesten.** Ó felsége a király, mint értesülünk, e hónap végén pár heti tartózkodásra Budapestre érkezik. A király október 4-én részt vesz az új fővámteri hid és néhány nappal később az iparművészeti palota fölavató ezredévi ünnepén.

* **Dr. Schlauch Lőrincz bíboros és püspök Debreczenben.** Lázás gyorsasággal folynak az előkészületek Schlauch Lőrincz nagyvárad bíboros-püspök ünnepélyes fényes fogadtatására, a ki e hónap 26-án Debreczenbe érkezik, hogy a hétvékenként szokásos bérmálást végezze. A bíboros két napi tartózkodása alatt dr. Wolfka Nándor püspök vendége lesz. A bérmálás általában a püspök debreczeni tartózkodására nézve már megállapították a részletes programot. Debreczenbe folyó hó 26-án délután érkezik, kíséretében lesznek Fetser Antal titkár, dr. Szemethy szentszéki jegyző és Mayer Antal levéltárnok. A vasutnál az egyháztanács és a püspök fogadják a bíborost, a ki egyenesen a templomba megy. A harangok ezen idő alatt folyton zúgnak. Másnap délelőtt végzi a bérmálást. Délben tiszteletére ebéd lesz s délután pedig megtekinti a város nevezetességeit. Hétfőn, folyó hó 28-án délelőtt a római katolikus iskolákat látogatja meg s délben Hosszu-Pályiba utazik kíséretével, a hol szintén bérmálni fog. Debreczenben mintegy háromezeren vesznek részt a bérmálásban.

* **Ottó főherceg orosz rendjele.** A király — mint a hivatalos lap közli — megengedte Ottó főhercegnek, mint a 10. lovas-dandár parancsnokának, hogy a neki adományozott orosz császári Szent-András-rendet elfogadhassa és elviselhesse.

* **Gr. Zichy Nándorról Jókai Mór a »Nemzet«** vasárnapi számában rendkívül érdekes visszapiantást irt, melyben elmondja, hogy mily nagy kitarással buzgólkodott a néppárt fővezére a magyar ügy érdekében akkor, midőn ezért börtön járt. A cikkely nagy alkalmadtán jön, mióta a zsidó-liberális sajtó gr. Zichy Nándor hazafiságát is kétségbe merte vonni. Jókai Mór így végzi cikkét: »Zichy Nándor gróf azelőtt 33 évvel is az volt, ami most: hazafi; de ultramontán, aki a börtöntől nem fél; de a pokoltól igen, — aki szereti a hazát; de a menyországot jobban: hanem hogy mikor volt közcsendháborító? — azt itélje meg az utókor.«

* **XIII. Leo pápa egyik nevezetes legújabb nyilatkozata.** Abból az alkalomból, hogy az olasz katolikusok e napokban Fiesoleban kongresszust tartottak, környezete előtt így nyilatkozott: »A szavak heve, ha tettek nem követik, lassankint kihül s a legszebb beszédek meddők maradnak; a szavak nyomában tetteknek kell következniök. Olaszország minden plebániájában a hívek számára meg kell alkotni a katolikus köröket (Comitati parrocchiali).«

* **Bucszarándoklás Mária-Radnára.** A kisasszony napi bucsu alkalmával Mária-Radnán tartandó bucsura vasárnap indult el a hívek sokasága Nagyváradról. Minden évben elzarándokol 15—20 buzgó katolikus lélek a hírneves kegyhelyre Mária születése napja alkalmából, de az idén Magyarország ezredéves fennállása határkövénél nagyobb arányú zarándoklást szervezett Nagyváradról Pák Emil v.-ujvárosi segédlelkész. Fáradhatlan buzgalommal szervezte a bucsujárás előkészületeit már hetek óta. Délután 3 óra tájban csoportokban érkeztek a közeli községekből Pecze-Szöllősről Bihar-Püspökiből stb. énekszóval a bucsusok a Szent László templomhoz. Jóval az indulás előtt már zsufolva volt a templom s kívül is nagy sokaság verődött össze. Pont 6 órákor harangzúgás közt megindult a bucsusok körmenete ki a vasúthoz. Elöl feszületeket, koszorukat vittek; a tömeg közepén haladt Pák Emil lelkész egyházi öltönyben, kezében feszülettel. Jó háromnegyed órát vett igénybe, míg énekelve teljesen rendben kiért a kísérőkkel együtt a százakra menő tömeg a vasuti pályaházhoz. Az állomásfőnökség előre gondoskodott kellő számú kocsikról, hogy az egész éjjel utazó bucsusok ne legyenek összezsufolva a kupékban. Hartmann állomásfőnök személyesen intézkedett, hogy semmi kellemetlen incidens ne zavarja meg az áhítatos tömeg nyugalmát, buzgólkodását. A beszállás a legnagyobb rendben történt; mintegy 230—240 bucsus szállott fel a vonat utolsó hat kocsijába, hogy ne kelljen Békés-Csabán és Aradon átszállaniok, hanem egyszerűen csak átkapcsolták a kocsikat. A vasutnál a nagyvárad katolikus papság számos előkelő tagja megjelent. Este fél 8 órákor robogott ki az összegyűlték áldásaitól kísérve a bucsusokat vivő vonat az állomásból.

* **Az árvaház megnyitása.** A városi árvaház diszes épülete tavasz óta készen áll az Ujsoron s várja, hogy átadják áldásos hivatásának és meleg otthont nyújtsanak egy csapat árvának. A millenniumi diszközgyűlés azon határozatát, hogy az árvaházat szeptember hóban nyitja meg a város, a miniszter jóváhagyta s tegnap küldötte le Nagyvárad város törvényhatóságához. Az árvaház ügyében kiküldött bizottság most már sürgősen megteszi a szükséges intézkedéseket az árvaház megnyitása iránt. Egyelőre 10 fiu és 10 leány árvagyermeket vesznek fel az árvaházba. Ezeket még később jelölik ki.

* **Változás a misekönyvben.** A szent misénél használatban levő könyvek, mondhatni az őskeresztény századokból származnak. Nem is szokott annak szövegén az egyház csupán annyit változtatni, hogy az újabb ünnepeknek miséit a megfelelő helyeken beiktatja. Ennek a konzervatív szokásnak tulajdonítható, hogy nagy-pénteken és nagyszombaton az egyház még ma is a római császárokért imádkozik, jóllehet a római császári cím még 1804-ben megszűnt uralkodói cím lenni. Ennélfogva a hercegprímás és esztergomi bíboros érek előterjesztésére megengedte az apostoli szentszék, hogy a magyar szent korona országainak területén a misekönyv vonatkozó helyei olyképp módosítsanak, hogy ezentul a magyar alkotmánynak megfelelőleg az apostoli királyra vonatkozzanak. Nagypénteken eddig ugyanis így imádkozott az egyház a mise szövegben: Könyörögjünk a mi legkeresztényebb császárukért, hogy Urunk, Istenünk a mi örök békességünkre vessen alá a pogány nemzeteket. Ezentul pedig ilyképp módosul a szöveg: Könyörögjünk a mi dicsőséges apostoli királyunkért, hogy Urunk, Istenünk adja neki székének trónállójául a bölcsességet, mely által a reá bízott népet minden igazsággal és szentséggel Isten dicsőségére és a mi

örök békénkre kormányozza. — Nagyszombaton pedig a husvéti gyertya szentelése alkalmával így énekelt a pap: Tekints a mi legmáttosabb császárukra is, kinek te Isten ismervén vágyakozásának óhajait, kimondhatatlan kegyelmeddel és irgalmaddal add meg az örök békének nyugalomát és a mennyi győzelmet egész népével együtt. Ezentul a császár helyett az apostoli királyt fogja ezen új intézkedés szerint említeni.

* **Az érsemjéni Kazinczy-emlékről.** Érsemjén előjárósága érdekes dolgokat mond el úgy az emlék mostani állapotáról, mint felállításának történetéről. A szürke gránitból faragott oszlop maga most is olyan, mint 1859-ben történt felállításakor volt. Csak a bevéselt betűk és a tetején levő vas cserkoszoru aranyozása kopott le teljesen. A vaskerítés is ép, noha némi apróbb szépséghiány javítást igényel. Az oszlopot környező kis park azonban igen szomorú állapotban van. Sodrony kerítése tönkrement, a faoszlopok elrothadtak és kidüledtek. E miatt bármiféle jószág bejárhat a kertbe s tépheti, rongálhatja a szép növésű fák cserjéit. A semjéniek maguk szeretnék fentartani az emlékművet, de szegények, nincsen rá pénzük. A jó karba hozatalra kellene vagy 200 frt.

* **Várfogságra itelt önkéntes.** Adamovics Gyula pár évvel ezelőtt itt járt iskolába Nagyváradon a Propper-féle kereskedelmi tanintézetben. Később, mint egyéves önkéntes szolgált a 6. huszár-ezrednél Przemislnben. A könnyelmű ifju azonban váltóhamisításba keveredett s ezért a haditörvényszék 6 évi szigorított várfogságra és 3 évi utánszolgálatra ítélte.

* **Halálozás.** Az Alföld arisztokráciáját fájdalmas csapás érte. Ötvenegy Dessewffy Emilné grófné szül. Wenckheim Paula bárónő, palotahölgy, életének 80-ik évében hosszas szenvedés után végelgyengülésben meghalt. A meghalt matróna, ki boldogult Wenckheim Béla s Wenckheim László bárók nővére volt, — fivéréi közül csakis Wenckheim Viktor báró van még életben — mintaképe volt a honleányi s női erényeknek s halála az egész városban fájdalmas részvétet keltett. Béke hamvaira, áldás emlékére!

* **A kitelepített igazságügy.** Az igazságügynek Nagyváradon évek óta készülnek állandó tágas, diszes épületet emelni, de még mindig csak a tervezésnél van a miniszterium, mert nem tud Nagyváradtól nagyobb összegű hozzájárulást kinyerni. Pedig már valóban türehtelen az az állapot, amelyben egy törvényszék, mint a járásbíróságok nálunk kinlódnak. A vidéki járásbíróság minden félévben költözködik, mint a rosz lakó, a városi járásbíróság az Apolló épület egyik részében szorong, a törvényszéktől a bűnügyi osztályt egészen át kellett telepíteni az Apolló-épület déli részébe. De még így is kevés a törvényszék többi osztályának a régi törvényszéki épület. Kényszerűségből bérbevette a törvényszék a városházával szemben levő Dumaféle ház egy lakrészét s a felebbviteli bíróságot, négy bíróval ott helyezi el. A »különítmény« vezetője Gyöngyössi László lesz.

* **A Robinson-sziget katasztrófája.** Madridból azt táviratozzák, hogy a Juan Fernandez szigetet, azt a kis magános koraliszigetet a Csendes oceánban, mely a Robinson Crusoe történetének színhelye a földrengés, hir szerint egészen elpusztította. Ez elhagyott kis szigeten vagy száz halászcsalád élt, állítólag ezek is beleveszték a tengerbe. A chilei kormány egy hadi hajót küldött ki a Csendes oceánba, hogy nézze meg, hogy csakugyan elnyelte-e a tenger a kis szigetet.

* **Eljegyzés.** Farnosi Keczei György m. kir. államvasuti tisztviselő eljegyezte Hartman J. Tivadar m. kir. államvasuti főellenőr szép és művelt leányát, Alsó-Szelestei Szelestei Idát. Tartós boldogságot kívánunk a rövid időn megkötendő szép frigyhez.

* **A kerékpározó kéz.** Amerikában, a kerékpározás hazájában rájöttek valamire, a minék a kerékpározók aligha fognak örülni és a mi aligha sok embert vissza nem tart attól, hogy

biciklizni megtanuljon. Azt vették ugyanis észre, hogy a kerékpározók kezei kellemetlen átalakuláson mennek keresztül. A tenyer iver meg laposodik, az ujjak meggömbölnék és az egész kéz esetlen lesz. Az amerikai orvosok már külön nevet is adtak az ilyen alakú kéznek, »kerékpározó kéz«-nek nevezték el.

* **A vasárnapi munkaszünet megszegője.** Drimmer Benjámín kereskedő s daczára a szigorú törvénynek, vasárnap is árult boltjában lámpa üvegeket. Egy rendőr rájött a dologra és feljelentette a törvényszegő kereskedőt. Ezért a kir. törvényszék tegnapi tárgyalása alkalmával Drimmer Károlyt, — tekintve, hogy a rendőrt megis akarta vesztegetni, csak hogy fel ne jelentse, *nyolcz napi börtönrre és öt frt pénzbüntetésre ítélte.*

* **A magyar közművelődési egyesületek kongresszusa** folyó hó 8-án megy végbe Budapestre. A kongresszus programját a következőkben adjuk: Szeptember 8-án (kedden), d. e 9 órakor E. M. K. E. közgyűlése Bethlen Gábor gróf elnöklété alatt, a kiállítás ünnepélyek csarnokában. — D. e. 10 órakor az ezredéves ünnepi kongresszus. A kongresszus elnökei: Bethlen Gábor gróf, Károlyi István gróf és Széll Kálmán v. b. t. t. A kongresszus ünnepi szónokai: dr. Berzeviczy Albert v. b. t. t., Apponyi Albert gróf és Ugron Gábor orsz. képviselők, akik a nemzeti közművelődés múltját, jelenét és jövőjét fogják megvilágítani. Ezt megelőzőleg Gerlóczy Károly kir. tanácsos, az Országos Magyar Iskola egyesület elnöke, a székesfőváros, Rákosi Jenő az »Otthon« hirlapírói kör elnöke, a hazafias sajtó nevében üdvözlik a közgyűlést. Esetleg más, a gyűlés ünnepi jellegét kiemelő szónoklatok. — D. u. 2 órakor ünnepélyes közebéd a kiállítási Kommerféle vendéglőben, kellő számú jelentkezők esetén magában a kiállítási ünnepélyek csarnokában (Rendezi az ismerkedő estélyt rendező bizottság.) Ebéd után, vagy ha a közgyűlés ideje engedi, ebéd előtt: A közművelődési egyesületek kiállításának együttes megtekintése a »Közművelődés és sajtó« pavillonban. — Este a kongresszus tiszteletére »Bánk bán« diszeldadás a nemzeti színházban.

* **A jótékony közönség figyelmébe.** A nagyváradai zenekedvelők egyesülete által fölállított nyilvános zeneiskolában folyamatban levő beiratkozásoknál sok szegénysorsu, de tehetséges tanuló jelentkezik, akik továbbképzetésükre nem rendelkeznek elégséges anyagi eszközökkel, pedig meglehet, hogy pár évi tanulás életsorsukat döntené el. Tudva, hogy városunkban nem lehet fölemlíteni a jótékonyaságnak olyan alakját, amelyre nemesszívü emberbarát ne akadna, — az igazgatóság felkérése folytán ezen szegény, de tehetséges tanulókat ajánljuk a közönség figyelmébe, kérvén azokat, akiktől telik, hogy különböző, tetszés szerinti összeg felajánlása által ezen tehetségesebb és szorgalmas növendékek kitanítására ösztöndíjszerű tandíjletéket eszközöljenek. Egy tanuló évi tanítására I. fokon 20 frt, II. fokon 25 frt, III. fokon 30 frt elegendő. Az igazgatóság készséggel ajánl egyes szegénysorsu növendékeket a jószívü érdeklődők figyelmébe.

* **Kath. körök és a hatóságok.** A tarcali katolikusok a múlt évi december 5-én terjesztették fel egy megalakult katolikus kör alapszabályait jóváhagyás végett a belügyminiszterhez. Budapestről egy kerek hónap mulva elküldték ez alapszabálytervezetet Zemplénmegye alispánjához, Matolay Eteléhez, — véleményezés végett. A derék alispán még mai napig is véleményez, de tenni nem tett semmit. A tarcali katolikusok mindedig nem sürgették meg irataik elintézését, mert az hitték, hogy nem kell Matolay urnak ösztöke.

* **A kíváncsi paripa.** Frisch Zsigmond nagypiaczéteri üzletének, van egyik oldalról kirakata is s benne elhelyezve néhány árucikk. Testvérek is s benne megért, ha a kirakat nem is, — de az üveg táblája 50 frtot. Büszke is volt rá Frisch uraság, de haj! Szörnyü a nézet! Tegnap délután egy Steier brieskába fogott esinos paripa áldogált a kirakat előtt. A gazdája, ki tudja hol járkált? Hanem a ló megunt a várakozást, valami szórakoztató látványosság után nézett. A nagypiaczéteri

»hinta hajó« nem tetszett neki s szórakoztatás helyett majd megvadították hát a kintorna hangjai, — hanem a Frisch ur kirakata az már pompásnak tetszett. Odarohant tehát, mintha elveszett csikáját találta volna fel s benézett a kirakaton, — összetörvén a drága üvegtáblát. A kíváncsi paripa ügyét a rendőrséghez tették át s egy pár forintig körülbelől belesajdul a gazdája zsebébe.

* **Zsidó ünnepek.** Szeptember 8-án megkezdik a zsidók az új évet, számításuk szerint az 5657-iket. Szeptember 12-én lesz a hosszú nap, melyen böjtölniök kell és egymásnak megbocsátaniok. Öt nappal később a sátoros ünnep veszi kezdetét: ez nyolcz napig tart úgy, hogy a két első és két utolsó nap a fő ünnep, a többi négy nap félünnep. A sátoros ünnep a pusztában való barangolásukra emlékezteti a zsidókat.

* **Megy a daru, megy a gólya.** Alig volt tartósabb meleg idő, jóformán nem is vettük észre a nyarat, már itt az előpostája az ősznek. Még van ugyan meleg, a csillag nap sugar elől elhúzódnak az árnyékba, de a fákról pereg a sárguló levél, a tücsök csiripelés tölti be a hős estét; eljön nagyon is hamar az enyészet, pusztulás időszaka. Ha a régi tapasztalatokon alapuló közmondásnak igaza van, ma utra kelnek téli szállásuk felé a vándor madarak; messze délre, a hol nincs dermesztő hideg, hóvihar. Különösen a fecskékről tartják, hogy Kisasszony napján vándorol el.

* **A kis-lódi néppárti gyűlés.** A Kis-Lődön folyó hó 13-án tartandó néppárti gyűlés meghívót márszétküldtek. A meghívó, mely egyáltalán program is, magyar és német nyelven nyomtatott és a következőképen szól: Miként az első keresztények a föld alá, a katakombákba kényszerültek üldözőik elől menekülni: úgy a néppártnak is — mely ugyanazon eszmékért küzd — zárt helyeket kell legujjabban keresnie, hogy gyűléseit zavartalanul megtarthassa. Ez azonban nem retenti őt el szent és fontos küldetésétől, a mit bizonyít az, hogy Veszprémmegyében, Kis-Lődön 1896. szeptember 13-án, vasárnapon, délután fél 3-kor zártkörű nagy néppárti pártgyűlés lesz, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja magyarul és németül ifj. Zichy János gróf. 2. A néppárt-ról. Tartja magyarul és németül: dr. Bakonyi Elek ur. 3. Az »új rend«-ről. Tartja magyarul: Kálmán Károly ur. 4. Mi tehát a teendőnk? Tartja magyarul és németül: Róthy Mihály ur. 5. Elnöki zárszó. A gyűlésen csakis névre szóló belépti jegyekkel lehet részt venni, melyek az ezen meghívót szétosztóktól kaphatók és pedig ingyen. Kis-Lődön, 1896. szeptember 1. A rendezőség.

* **Ostrom szegénységi bizonyítványokért.** A város polgármesteri hivatalának e hó elsője óta van melege. A szülők csoportosan lepik el a hivatal folyosóját s szegénységi bizonyítványért ostromolják a hivatalt. Pár nap alatt közel 500 szegénységi bizonyítványt állítottak ki. A bizonyítványoknak az iskolai beiratások alkalmából van ily nagy kelete; ugyanis csak szegénységi bizonyítvány előmutatása mellett engedélyezik a községi iskolába a tandíjmenteséget.

* **A szüzdohány.** Ritka jó fogást csinált Gyulán a vásárban az a két fináncz, kik pénteken délután elfogták Szántó János kamarási gányót. A boldogtalan ember azt a csodával határos merészségü cselekedetet vitte véghez, hogy a vásártéren fényes nappal jelent meg egy kocsis 124 kiló dohánnyal, a mint más ember az uborkát, vagy a kukoriczát árulni kezdte »sans gene« a jóféle leveles szüzdohányt. A kelendő portékának csakhamar akadt is vevője, de a szegény ember jó vásárját egy pár fináncz orr akadályozta meg, mely megszimatolva a tiltott gyümölesöt, a kocsinál termelt és lefoglalta a kocsis-derék dohányt. A szegény paraszt alighanem egész vagyonával fogja megfizetni merészségét.

* **Elmezavart fiatal nő.** Szombaton éjjel Debreczenben az őrjárat a Szent-Anna-utca egyik kapujában egy fekete ruhás, intelligens osztályhoz tartozó nőt talált. A fiatal nő a földön ült s midőn a rendőrök megszólították, hirtelen felugrott s a kérdezősködésekre csak azt kiabálta: »Hol van ő, vele akarok beszélni... az irásaimat.« A rendőrök azonnal tisztában voltak a helyzettel, látták, hogy a nő

elmezavart, nagy nehezen becsalták a központi rendőrségre. Találtak nála keresztlevelet, mely szerint 22 éves, **nagyvárad**i születésű s **Majercsik Valériának** hívják. Keresztlevelén kívül egy Nagy-Károlyból szóló elhasznált vasuti jegyet találtak. Közlebbi felvilágosítást nem lehetett tőle megtudni s a kórház megfigyelő osztályába szállították. Úgy látszik, hogy családott szerelem zavarta meg elméjét.

* **Csalás az Istenházában.** Vasárnap délután, mikor a radnai zárandokuttra készülő bucsusok zsufozásig megtöltötték a Szent László templomot, egy suhancz a tömeg közt jobbra-balra s kalapját előre nyujtva könyörgött: »Egy pár krajczárt a szegény harangozóknak.« Az ájtatoskodó hívek kezeiből sűrűn hullott a fillér, a kis és nagy Wekerle a kalapba. Később, mikor a harangozóknak a templomon kívül egyik ismerőse tréfásan mondta, hogy jókora összeg gyűlt össze a részére, kitünt, hogy a harangozó mit sem tud a gyűjtésről. A csaló aki összeszedett pár frtot a hívek közt, már ekkor ellábal. Állítólag valami sütemény-áruoló péklegény volt.

* **Uj személydijszabás életbeléptetése a német-osztrák-magyar-román személyforgalomban.** A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint folyó évi október hó 15-én a német-osztrák-magyar-román személyforgalomban új személydijszabás lép életbe, mely részben felemelt menetdíjakat fog tartalmazni. Ezen díjzabás által, melynek példányai 50 fillérről kaphatók, az 1893. évi szeptember hó 1-étől érvényes hasonló személydijszabás hatályon kívül helyeztetik.

* **Pálinka-monopolium.** A két év előtt Oroszországban állami kezelésbe vett pálinka-elárusítás már egészen rendes mederben folyik és a pénzügyminiszterium hivatalos kijelentése szerint éppen nem valami jelentéktelen sikert eredményez. Igaz, hogy kezdetben a nép a pálinkának állami kezelésbe vételével nem igen tudott megbarátkozni és elégedetlen is volt a miatt, hogy a pálinka drágább lett; de beismeri azt is, hogy az állam által elárusított pálinka jobb mint az azelőtti volt, minélfogva a »józanabb« elemek, a dolog ilyen menetébe már belenyugodtak, sőt ezen intézkedést, minthogy az állami pálinkát **készpénzzel** kell fizetni és a **könnyelmű emberek adósságot e miatt nem csinálhatnak**, még üdvösnek is tartják. — A pálinkás zsidók persze nincsenek megelégedve a reformmal.

* **Vesztett tehén teje.** Megdöbbenő szerencsétlenségnek esett áldozatul Debreczenben Doby Lajos vasuti ör családja. Doby közel a városhoz lakott öttagu családjával együtt. A házi szükséglet ellátására egy tehenet tartottak, amely a napokban néhány napi betegség után gyanus tünetek közt elhullott. A kihívott hatósági állatorvos az elhullás okául a veszettséget állapította meg és elrendelte a tehén hullájának megsemmisítését. Az orvos e kijelentésére a pályasör megdöbbenve mondta el, hogy ő családjával napok óta használta a tehén tejét akkor is, amikor annak betegségét már észrevették, mert nem ismerték fel a veszettséget. Az állatorvos jelentése alapján Ferenczy Elek főszolgabíró az esetről azonnal jelentést tett Rásó Gyula alispánnak, akinek rendelkezésére dr. Losonczy Álmos vármegyei főorvos megvizsgálta a pályasör családját és annak tagjain szintén a veszettség szimptomáit állapította meg. Az alispán sürgősen intézkedett, hogy az egész családot felszállítsák a Pasteur-intézetbe. A szerencsétlenek már meg is érkeztek a fővárosba s azonnal gyógykezelés alá vették őket.

* **Elveszett karperecz.** Egy nagyvárad i urnő elvesztette kettős, sima arany karpereczét, mely 50 frt értéket képviselt. A megtaláló sziveskedjék a tárgyat a rendőrségi hivatalhoz vinni fel, hol illő jutalomban fog részesülni.

* **Rendőri hírek. Talált váltó.** A fő-utczai 15. számu ház előtt, Krausz Ignác szatócs egy 200 frtra kiállított váltót talált. Tulajdonosa kellő igazolás mellett átveheti a rendőrségi hivatalban. — **Betöréses lopás.** Nagy-Létán, tegnap éjjel ismeretlen tettesek Domján Károly lakását feltörték és 300 frt értéket képviselő selyem és bársony ruhát, továbbá 50 frt készpénzt elvittek. Nyomban még akkor éjjel üldözni kezdték a tettest, ki Nagyvárad felé me-

nekült. Ez esetről azonnal értesítették a nagyvárad i rendőrséget és ez azonnal megtette a lépéseket a tettes elfogatása iránt, azonban ez ideig még nem sikerült. — **Sikkasztás.** Fetman Salamon olyan ember, aki már egy angol társaságnak a bórét is elakarta adni, — míg ki nem sült, hogy az egész dolog csak felületés. A napokban 17 frtot sikkasztott ismét, hol újabb bizonyosságot tett újból ügyességéről. Tegnap aztán visszavonták az ellene tett panaszt, — ki tudta magát vágni az ipse s most szabadon folytathatja ismét ügyes becsapási pályáját. — **Árvíz Zöldfa-utczán.** Tegnap délben nagy riadalom volt Zöldfa-utczán, Egy vízvezetési cső kiszakadt s az egész utczát keresztül zárta a kitóduló víz. Egy ideig a közlekedés is lehetetlen volt, azonban a vízvezeték emberei hamarosan segítettek a bajon s megreperálták a bajt.

* **Rövid hírek. Jövahagyott közgyűlési határozat.** Nagyvárad város millenniumi diszközgyűlése tudvalevőleg egy lelenczház czéljaira 10,000 frtot szavazott meg; a körösparti korzót »Ezredévi emléktérnek« nevezte el; az árvaház megnyitását szeptemberre kitűzte s főként az ezredik évforduló emlékét megörökítette. A belügyminiszter a diszközgyűlés határozatait jövahagyta. — **Köszénbánya Biharmegyében.** Lunkaszprie község határában Kócz Lajos és Millán Vaszali szántóföldjén gazdag készéntelegre akadtak. A kiaknázás iránt megtették az intézkedéseket. — **Meghalt az erdőben.** Bragyet községben Pelle Juon gazdaember tegnapelőtt kiment szénát gyűjteni az erdőre. Napközben a falubeliek halva találták egy fa tövében. Arca telve volt vérről. A vizsgálat kiderítette, hogy belső elvérzés okozta halálát.

Bihar vármegye közügyei.

A vármegye közigazgatási bizottsága tegnap, szept. hó 7-én d. e. ülést tartott. — **B e ö t h y** László főispán elnökle alatt jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Pap János főjegyző, Tóth Dezső főügyész, Ferdényi Kálmán árvászéki elnök, dr. Popovics György főorvos, Sipos Orbán tanfelügyelő, Papp Miklós pénzügyigazgató, Lázár Márton kir. ügyész, Gyurkovits Kornél kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Balázsházy Bertalan, Ertsey Géza, Hegyessy Márton, id. Markovits Károly, Rácz Ágoston, Órley Kálmán, Torma Lajos és Radnay Farkas, továbbá Lovassy Andor, Keszthelyi Zoltán és Balogh Elemér aljegyzők.

Az alispán jelentése.

Az időjárás kedvező volt, amennyiben augusztusban volt 15 tiszta, 8 felhős és 8 esős. A hőmérték maximumát 3-án +30.5 C.-al, minimumát pedig 14-én +11 C.-al érte el. Uralkodó kórként valamennyi járásban az emésztési és légzési bajok fordultak elő.

A közegészségi állapot kedvezőtlenebb volt, mint az előző hóban. A hivatalos orvosok 3493 beteget gyógykezelték és így 413-mal többet, mint az előző hóban.

A fertőző kórok közül előfordult a ronsoló toroklob, a kanyaró, hőkhurut és a vérhas.

Orvosrendőri bonczolás végeztetett 7 öngyilkos hulláján, 2 hirtelen elhalt és 1 egyéb okból elhalt hulláján.

A kir. tanfelügyelő jelentése.

E szerint a millenniumi kiállítás megtekintésére csoportos felrándulás rendeztetett, mely minden tekintetben kitünően sikerült.

Részt vett 280 egyén, köztük 230 tanító volt s mint üdvös körülményt hozza köztudomásra, tekintve az ezáltal elért üdvös czélt.

A kir. ügyész jelentése

Augusztusban a kir. törvényszék fogházában 297 férfi és 49 nő volt letartóztatva, a hó végén letartóztatva maradt 229 férfi és 34 nő. A munkakeresmény 102 forint 62 krt tett ki.

A kir. pénzügyigazgató jelentése.

E szerint a folyó évi július hónapjában befolyt:

egyenes adók czimén 50,636 frt 82 $\frac{1}{2}$ kr,
hadmentességi díj czimén 571 frt 82 kr,

jogilleték czimén 22,903 frt 46 kr,
fogyasztási és italadó 176,905 frt 62 kr,
bélyeg jövedék czimén 23,520 frt 02 kr,
dohány jövedék czimén 98,724 frt 99 kr,
határvám czimén 12,203 frt 54 kr,

Ideiglenes házadó mentség 6 esetben adott meg.

A kincstári adók behajtásánál felelős közegek ellen a felelőség kimondása végett rendkívüli ülést proponált, mely e jelentés alapján még a f. hóban megtartatik.

Megemlékezik még a jelentés több a hivatal kebelében előfordult változások és kisebb ügyekről, melyek mind elintézték nyertek.

Miniszteri leiratok.

Ezután, a jelentéktelen leiratokra tértek át, melyek a reájok vonatkozó véleményezésekkel együtt egyhangulag tudomásul vették.

Ezután a tárgysorozat utolsó pontjára, a

Folyó ügyek

elintézésére tértek át, melyek szintén mind ellettek intézve. Több tárgy nem lévén, elnöklő főispán dr. Beöthy László, háromnegyed tizenkét órakor a gyűlést berekesztette.

Biharmegye közgyűlése.

Egyhangú, csendes lefolyásának ígérkezik Bihar vármegye öszi évnegyedes közgyűlése. Egyetlen választás, a hol egyik vagy másik fél érdekében leadhatnák a bizottsági tagok a voksot, nincs felvéve a tárgysorozatba. Még csak valamely fontosabb politikai színezetű társörvényhatóság átirata sem zavarja meg a közgyűlés hétköznapiságát. Elintézni való folyó ügy azonban annál több kerül a zöld asztalra; ezeknek a zömét a községek számadásai képezik.

Kiállítási levél.

Irta: Szedlarikné Dudinszky Anna.

Elmult! Mint egy szép álom, melynek analitó képénél mereng a lélek, melyet az emlékezet örökít meg s idéz vissza képzeletünkbe...

Csodás, mesés mind az, a mit láttunk!...

Büszkén dobog fel szívünk, míg szemünk könnyektől csillog, ragyog a boldogságtól, az örömtől, hogy az a pazar fény, mind, mind a miénk!... hogy mi magyarok vagyunk!

Tudás, izléssel és értelemmel párosulva, hirdetője a dicső mult, a szép jelen és a reményteljes jövőnek!...

Nagy volt a magyar! erős, hatalmas!... dús gazdag! Az is marad, míg leányai kebelében szív dobog s szeretet, lángoló szent szeretet, melyet öröklül hagyott reánk Anyánk s melyet öröklül oltunk mi is gyermekeink szívébe!!!

Körülbelül 300-an voltunk biharmegyei és nagyvárad i tanítók, a kik együtt könyeztünk a látottak felett!...

»Sirva vigad a magyar!«

Az örömköny, mely szemeinkből önkéntelen tolt el, legyen szentesítője, összetartója annak a barátságoknak, mely bennünket, tanítókat össze kell, hogy fűzzön, hogy egy szívvel-lelkkel működhesünk, 300 tanító! imponzáns csoport, élén mint jó Atya, gyermekeit vezetve állt: Sipos Orbán, kir. tanácsos, tanfelügyelő ur. Szeretettel, önmagát feledve gondoskodott rólunk!...

A legnagyobb hálátlanság, fekete rossz lélek kellene ahhoz, el nem ismerni, hogy mi indente kint t e b e n vá r a k o z á s u n k a t f e l ü l m u l t a j ó s á g o s A t y a i g o n d o s k o d á s a s m i n t e g y ü t e n s z ó r a 3 0 0 s z í v d o b b a n á s á t t o l m á c s o l o m p á r s z ó v a l : M i n d n y á j u n k ö r ö m é n e k a l k o t ó j á t . — I s t e n t a r t s a , Á l d j a ! ! !

Mindenekelőtt természetesen a közoktatásiügyi pavillonba tanulmányoztuk a kiállítottakat, a hol az »O r s o l y a s z e r z e t « növénydekeinek remek munkája dicséri a készítők ügyes kezait s a vezetőket, — mű izlését B i h a r m e g y e c z i m e r e : remek mű!!! Kiállja a versenyt a budapesti, kolozsvári és pozsonyi czimerek készítőivel; sőt — sok tekintetben felülmulja! Az összeállítása imponzánsabb! Végtelenül jól esik látni azt, hogy csakugyan nő-

vendékek készítettek! . . . Gyakorlott és kevésbé gyakorlott kezek, annál frappansabbul tüntetve fel a művészetig képzettek.

Ez a kép egy tanulmány a kézi munka tanügy terén! Figyelmébe ajánlom a kiállítást látogatóknak.

Kiváló fantáziára vall rajta az, hogy az egyik ágon nincs levél, se rügy, de természet-től ellesett virág pompázik rajta, mint p. tavaszszal a barackfa ágán.

Réz Mihály igazgató ur által figyelmessé téve, nagy élvezettel tanulmányoztuk Kassa város rajzkiállítását. Csodálattal konstatáltuk, hogy az iparos-tanonczok iskolája fejlettebb volt itt évtizedekkel előbb, mint bárhol is ma. A bemutatott rajzok, correkt kivitele, a festett lapok színharmóniája — meglepett! Kassa város büszke lehet értelmes iparosaira, sokáig kell küzdenünk a rajztanítás terén, hogy elérjük azt a pontot, ahol ők, már évtizedek előtt álltak.

A budapesti nőipariskola kiállított műkincesei előtt, melynek fényét Rella k. a. tüfestése nagyban növelte, óra hosszan álltam; nem tudtam megválni a kolozsvári és a pozsonyi ipariskolák kiállított tárgyaitól se; azok a remek velencei arany-hímzések! . . . az a színárnyalat, szinpompa! leírhatatlan gyönyört keltezt a szemlélőkben; azok a fehérneműekre alkalmazott njurok! újra és újra ismételtetik velem, nincs hatalmasabb fegyver a nő kezében a dicsőséghez megtalálni az utat a varrótűnél! . . .

A jó lét, a boldogsághoz kulcs a tü . . . nem kell várni kinevezést kenyeret s édes megnyugvást ad a munka kulcs annak a ki megtanul vele bánni! Fegyverre hőlgyek! . . . a mi fegyverünket, a tü ne hagyjuk el, nőiesebb ez minden más foglalkozásnál, melyet a civilizált világ, a tanítást kivéve nekünk nőknek engedett át.

Igaz az államnak sok haszna van anők alkalmazása által, postáknál vasutaknál. . . de van-e reánk nézve kevesebb? Ejjeli szolgáltatásaira nem való a nő! ha megtagadva önmagát kénytelen végezni — halad a korrall! — s elébb-utóbb versenyt sikaszt . . . a megbízhatatlan mellőzött fiatal emberekkel . . . Ho, hó! most veszem észre, messze nyargalt velem a képzelet! pedig . . . az én paripám a tü, azon lovagok! . . . vissza, vissza csodáljuk a haladást! . . .

Micsoda kocsik! nem foghatom ugyan elé az én (paripám . . .) de azért szeretnék bele ülni . . . Fényes udvari hintók mellett erős löcsös szekerek . . . mintha magoknak akarnák tulajdonítani a létjogosultságot! . . . S tán igazok van! Elpusztult kényelemnél, — többet ér a munkakedv! . . . a fény mellett, ott van az erő! . . .

Hát azok a gyönyörű vasból készült remekművek? . . . dísz tárgyká kovácsolva, vetelednek az arany értékével! a kemény vasat mint a lány viaszt, formába, művészi formába kovácsolja az »erő a tudás!« hatalmas két tényezője, veled találkozunk lépten-nyomon s nem szününk csodálni!

A sajtó és a büntettek.

A genfi anthropologiai kongresszuson dr. Aubry orvos igen érdekes felolvasást tartott a sajtó befolyásáról a büntettek és véleményét abban, a sajtóra nézve kevésbé hízegő mondatban foglalta össze, hogy a sajtó a büntettek iskolája.

A sajtó — ugymond — a legkisebb részletekig elmondja a legborzasztóbb és legvakmerőbb büntetteket, felizgatja az olvasók képzeletét és a lejtőre taszítja azokat a szerencsétlen prediszponáltakat, a kiknek lelkére hatnak e leírások, mint a termékeny földre a buzaszem. A sajtó dr. Aubry véleménye szerint neveli a büntetteseket, mert tapasztalatlan embereknek szuggerálja a lopásnak, rablásnak, gyilkosságoknak eszméjét és a bűnösöket kioktatja újabb fogásokra és fufangokra, a melyekkel a vizsgálóbíró tétvutra vezethetik.

Dr. Aubry mindebből arra a következtetésre jut, hogy a sajtó szabadságát korlátozni kell és meg kell tiltani, hogy a büntettekről tudósításokat közölhessen.

Kétségtelen, hogy sok igazság van dr. Aubry ezen szavaiban és különösen a képes lapok, a melyek hajhászák a vértől csepegő ujdonságokat, igen nagy kárt tesznek a nép lelkében. De bizonyos az is, hogy a vád a komoly sajtóval szemben igazságtalan.

Miután dr. Aubry előadásában Garnier párisi orvos megfigyeléseire hivatkozott, a »Figaró« megkérdezte őt az ügy felől s Garnier így nyilatkozott: »Véleményem szerint, a gyilkos éppen olyan beteg, mint az örült.« A »prediszponáltaknak« két csoportja van: az egyiket folytonosan üzi a gyilkosság vágya, a másiknál a bűnös hajlam hirtelen lép fel, mint valami izgatás eredménye, a mely mellett öntudata zavartalan marad. Világos, hogy ez utóbbi büntetési leírásánál, főképpen, ha az hasonló ahhoz, a mely az ő agyában kóvályog, a tette könnyebben elszánja magát, lelkiismerete hamarabb elnémul. Ötven évvel ezelőtt klaszikus példa történt erre, Cornier Henriette előre megfontolt szándékkal levágta kis leányának a fejét. Ennek a rémtettnek leírása azt eredményezte, hogy rövid idő alatt több ilyen gyilkosság ismétlődött.

Még egy káros hatása van a büntettek részletes leírásának. Tudvalevő, hogy a bűnösökben meg van a huság, hogy gaztetteik bizonyos önelégültséget keltenek bennük és például a fogházban is folyton tudakolják mit irnak felőlük az újságok. Természetes, hogy ez a huság is egyik rugója lehet a büntettnek, a mint legutóbb az anarchistáknál lehetett tapasztalni. Indokolt tehát az a figyelmeztetés, hogy a laptudósítók a büntettek leírásánál ne kételegjenek szenzáció-hajhászatból a borzalmasabbnál iszonyúbb részletek elmondásában.

SZINHÁZ.

Madarász.

Fülbemaszó melódiák raja teszik hosszú életűvé Zeller »Madarász«-át, melynek szövege is alkalmazkodik a zenéhez. A zenekar betöltötte feladatát jól és ügyesen, Müller szabatos vezénylete alatt. S. Áldor Juliska (Milka) egyremásra hamis hangokat adott ki, s csak arra fektette a fősulyt, hogy kivágja a hangot. Játéka azonban cseppet sem volt hamis, sőt lanya. Mi csak a közönség véleményét adjuk, mely a legszebb énekrészeket meg sem tapasztalta. V e n d r e y a finomságokat nem tudta visszaadni, roppant száraz volt L á n y i Edit hangjának fekvése is olyan, hogy nem hat kellemesen. Alakításról szó sem lehet mai szereplésében, hangját pedig elnyeli a zenekar leg-halkabb játéka is.

K a s s a y Károly (czimszerep) igyekezettel játszott s énekelt. Az énekrészek azonban nagyon magas hangra lévén írva, nem tudta érvényesíteni e fárasztó körülmények között szép hangját.

A jó idő daczára közönség alig volt.

sz. d.

Hírek a szinkörből. Béni bácsi a

»Vigszínház« kedvelt műsor darabja kerül ma bemutatóra a szinkörben. Beöthy László ez újabb bohózata a Vigszínháznak egyetlen kassza-darabja, melyre folyton telt házaik vannak. Béni bácsi Vendreynek jó szerepe lesz. Szentgyörgyi, Rózsahegy, Klenovits, Leövey, Bartos, Szatmáry, Kassay, Váradi, Janovics, Vank — mindnyájan hálás szerephez jutottak. A hölgyek közül: Cserny Berta, Turchányi Olga, Bajnóczy Valéria, Lányi Edit és Kantai Teréz játszanak a darabban.

Ma délután a »Tót leány«-t adják, a czimszerepben S. Áldor Juliskával. — Sz o h n e r Olga a szabadkai színház naivája csütörtökön a »T ü c s ö k« czimszerepében fog — szerződötési czélból — nálunk bemutatkozni. Sz o h n e r Olga az országos színművészeti akadémiát végezte. Az igazgatóság tekintettel a tanuló ifjuságra egy hazafias történelmi színművet vett föl a heti műsorba és pedig Várady Antal »H u n u t ó d o k«-ját.

Igazságszolgáltatás.

Szándékos emberölés kísérlete. Szabó Gábort elhagyta a felesége, tizenhárom évi együttélés után és testvérehez Laurencsik Jánoshoz ment, ki a válóper megindításánál is közbenjárt. Szabó azt hitte, hogy Laurencsik beszélt rá az asszonyt, hogy váljon el tőle, valami biztosítási ürügy alatt (Laurencsik egy társulat ügynöke volt) elment hozzá s míg az iratait keresgélte egy késsel nyakába akart szurni. Azonban a tükörből észrevette a merényletet Laurencsik és megfordult, de a vesztélyt teljesen el nem hárihatta s arczát végig hasította a kés. Ezért állt tegnapi Kovács Gábor a bíróság előtt s srándékos emberölés kísérlete miatt két évi fegyházra ítélte.

Elítelt verekedők. Emlékszik még a közönség L a c z á n Miklós ügyére, kit a nagy-piaczon Gergely Aladár és Balogh Kálmán helyben hagyott. A kir. törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet s Balogh Elemért egy havi börtönre ítélte, mi a vizsgálati fogság által kitöltöttnek vétetett.

Husz forint miatt két évi fegyház. Brüder József tavaly húsz forintot lopott el a gazdájától, ki rájövén a dologra, feljelentette Brüdert. Tegnap foglalkozott ez ügygel a kir. törvényszék s tekintve, hogy a vádlottnál visszaesés volt tapasztalható, két évi fegyházra ítélte el.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyvárdról.	Vonat érkezik Nagyvárdra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ³⁰ d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ³⁰ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²⁰ reggel, 3 ¹² d. u., 1 ⁴ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ regg. személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vasköh felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vasköh - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁹ este.
Ermihályfalva felé vegyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Ermihályfalva felől vegyesvonat 8 ²⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Köt-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Köt-Ösi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este.
Püspök- és Felix-fürdőre 8 ³⁰ reggel, 4 ¹⁵ d. u., 7 ²⁰ este, 6 ⁴⁰ * reggel 2 ⁰⁵ * d. u. 9 ¹⁰ * este.	Püspök- és Felix-fürdőből 10 ¹⁰ d. e., 6 ³⁰ este, 8 ⁵⁵ este, 8 ¹⁵ * reggel 3 ³⁷ * d. u., 10 ³¹ * este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

REGENY-CSARNOK.

A forgácskisasszony.

— Elbeszélés. —

Írta: VALNICSEK BÉLA:

Első fejezet.

A két nővér.

Még az öreg gróf idejében került Sanyi bácsi a házhoz; persze akkor — vagy harmincz év előtt — még nyalka legény-ember volt, mint a Gyula fia mostanában. Egészben 24 esztendő lehetett s szívvel-lélekkel az uraság embere volt. Szerette is a gróf gazdatisztjét, Bolgár Sándort s ugy tekintette, mintha a tulajdon családjához tartoznék. — Volt az öreg Vértessy grófnak egy István nevű fia, aki sok bajt okozott szüleinek. Nagyon könnyelmű volt s mikor az öregek elhaláloztak, a már már deresedő Sanyi bácsira maradt a fiatal, könnyelmű Vértessy István gróf. Bolgár Sándor ugy vigyázott rá, mint a szeme fényére; Gyula fiát nem gondozta különben, mert a gróf lel-

kére kötötte halálos ágyán, hogy vegye gondjaiba azt a 22 éves gyereket. Hanem az öreg gazdatiszt beszélhetett, amennyit akart, István gróf nem törődött vele. Azt szokta mondani, hogy őt bizony nem fogja dirigálni a gazdatisztje.

Vagy ha ilyes vágy csiklandozná az öreg, hát fel is ut; le is ut; mehet Isten hírével.

És Sanyi bácsi halgatott. Tegyen a kis gróf, ahogy akar, de a következményeket ő lássa.

Látta is előbb, mint gondolta, mert Vértessy István csakhamar tönkretette az egészségét és Sanyi bácsi kiszolgálta a második gazdáját is. A vagyont elárverezték s két gazdag, de árva nővér vette meg. Az egyik özvegy volt, Szöghné Mariska; a másik hajadon Bérczy Ida. Az apjuk, Bérczy, asztalos volt, aki szegényen kezdte s a két keze munkájával mindig előbbre jutott. Mikor az üzletétől megvált, már vagy százezer forint tulajdonosa volt s mint magánzó szerepelt. Mariska meg Ida nagy uri nevelésben részesült s mikor nagyokká lettek, szőgyelni kezdték apjuk mesterségét. Ez volt a hála, hogy Bérczy mennyit áldozott értük. Rokont nem ismertek, mert mind szegények voltak s árvaságuk idejében is elszigetelten éltek. Komolyan gondolkoznok nem kellett; gondolkozott helyettük az árvaszék, meg az ügyvédjük. Ők csak hivalkodtak, büszkélkedtek egész nap s ahol szeret tehették, bámultatták magukat. Hanem egyszeriben megunták azt az életet és csöndes magány után áhítottak. Azért vették meg a Vértessy gróf kastélyát; de még másért is. Hogy minél távolabb legyenek az ismerőseiktől. Erre különösen Idának volt oka, mivel egyik-másik irigye forgácskisasszonynak nevezte s valahányszor hallotta ezt az elnevezést, ha csak félfüllel is, biborpiros lett az arca, mert szőgyelte magát. Azért olyan vidékre vágyódott, ahol senki sem ismeri, ahol biztosan tudja, hogy nem nevezik, a háta mögött forgácskisasszonynak. — Szöghné is elkísérte nővérét az új kastélyba, nem azért, mintha neki is hasonló okai lettek volna; hiszen ő Szögh Zoltán mérnöknek volt az özvegye, özvegygel pedig nem illik ujjat huzni.

Mindaketten kíváncsiak voltak új birtokukra s bár a két pej csakugy röpiült hintójukkal, vágyaik gyorsabban szárnyaltak. Az egész uton arról tanakodtak, milyen lehet az új kastély. Ügyvivőjük ugyan töviről-hegyire elmondta külsejét, fekvését s még azt is megtudták, hogy Bolgár Sándor a gazdatiszt aki egymaga lakta, Gyulával eddig az árva kastélyt, de még sem látták saját szemekkel s azért szabadon találgattak.

Végre feltűnt a két nővér előtt az óhajtott kastély s rövid öt perc alatt hintózik a kastély előtt megállt. Mariska meg Ida nagy könnyúséggel léptek ki a hintóból s tekintették egyenest a kastély előtt fekvő kertben dolgozó Sanyi bácsin akadt fönn. Bolgár Sándor hátranézett s mikor a két hölgyet megpillantá, főlegyenesedett; tudta, hogy az új tulajdosnók érkeztek meg s hajlongások között közeledett feléjük.

Ida hideg kifejezést öltött s közömbösen szökött: Mi vettük meg a kastélyt; szeretnők látni. Maga a Bolgár Sándor?

Sanyi bácsi mély hajlongások között bártorkodott megjegyezni, hogy igen s ha tetszik, rögtön kalauzolja is őnagyságáikat.

Először a kertet vették szemügyre, mely valóságos paradicsom képét nyújtotta.

Bolgár Gyula nem is vette észre a szótlanul jövőket. Félig térdelő helyzetben volt s a virágágyakat egyengette. Mikor az érkezők már közvetlen közelében voltak, az Ida félhangos megjegyzése riasztotta fel helyzetéből.

— Ez a kertész? szökött a gazdatisztához.

— Nem, a Gyula fiam. Gyula fölállt s meghajlta magát. A hölgyek fejet bólintottak.

— Nagyon szerethet kertészkedni.

Gyula szólni akart, de Sanyi bácsi nem engedte szóhoz jutni. Ő felelt helyette: Fiam a társaságokat nem szereti; inkább a könyveket bujkálja s ha ezt is meguntá, a kertészkedés képezi legkedvesebb szórakozását. Különbösen orvos és csak ötödik éve lehet, hogy az egyetemét végezte.

Gyula közbevágot: A papa nagyon bő-

beszédű, ha rólam szól. Szeret, ez az egész. Nagyságtokat inkább érdekelné, ha tovább folytatják szemlélésüket.

Sanyi bácsi belepirult. Igaza van Gyulának, nagyon szeretem. Nem is veszem észre, hogy róla beszélek. S mosolyogva kalauzolja tovább a hölgyeket, Gyula pedig tovább folytatta munkáját. Oyan helyzetet foglalt el, hogy utána nézhetett a hölgyeknek s ha azok is véletlenül hátra pillantottak, Gyula hirtelen le-sütötte szemeit.

Azután szobájába ment s egyébbel foglalkozott.

Mikor a két nővér alaposan átvizsgálta a kastélyt, meglepedésüknek adtak kifejezést és kilátásba helyezték, hogy a jövő héten már itt lesz az otthonuk. Majd távoztak.

Sanyi bácsi mindjárt Gyulát kereste fel.

— Nos? szökött Gyula apjához.

— Minden rendben van. Nagyon tetszik nekik a kastély és a kert, nem győzték eléggé dicsérni.

— És mikor jönnek el véglegesen.

— Azt mondták, hogy a jövő héten itt lesznek.

— A nevüket nem tudja édes apa?

Az idősebbiket Szöghé Mariskának hívják; özvegy. A másiknak Bérczy Ida a neve. Különbösen nővérek és árvák. Az apjuk — mint mondják — magánzó volt s csak néhány évvel ezelőtt haltak el szülei.

Milyen benyomást tettek édes apára? kedvesek, leereszkedők?

— Tudod van bennük valami hiuság, gőg, mint többnyire a gazdagabb nőkben; kissé hidegebb, tartózkodók.

— És nem tudja, apa, megtartják gazdatisztnek?

— Igen, azt akarják, hogy folytassam működésemet. Hát folytatom, miért ne tenném. Nem igaz?

— Persze.

— Ha nem is leszek oly kedvelt, mint az öreg grófnál, nem tesz semmit. Majd csak megélnék valahogy, mert a szívük az jó lehet, úgy vettem ki a beszédjükből. Tudod rólad volt szó, s azt kérdezték, hogy kiket kurálsz. Mondtam, hogy a falubelieket. Ők persze ellenkező irányból jöttek s nem vették észre a völgyben fekvő falunkat. Mindjárt kérdezték, hogy mi a neve, messze van-e. Megmondtam, hogy Szent-Györgynek hívják s talán negyed-órára fekszik. Azt is kérdezték, hogy nem unod-e magadat. Azt feleltem, hogy talál a fiam elég szórakozást a könyvei között és lovagolni is szokott a kis erdőben. A hölgyek kissé csudálkoztak, hogy ilyen zárkózott vagy, majd hozzátették, hogy jobb is, ha komolyan gondolkozol. Nem ér a mai léha fiatalság semmit. Aki pedig elítéli a könnyelmű fiatalságot annak jó szíve van.

Ez volt a Sanyi bácsi bizonyítása. Kissé nagy feneket kerített neki, de kisütötte, amit akart, hogy az új tulajdosnóknak jó a szívük.

A Bérczy nővérek hasonló véleményben voltak Bolgár Sándorról. Közösen megállapították, hogy derék ember lehet a gazdatiszt, mert rendes a kastély, tisztaság ragyog mindenfelé s a kert is gyönyörű; lelkiismeretes gondozásra vall.

A gazda fiára egyik sem akarta terelni a beszédet. Csupa véletlenségből került rá a szó.

— Furcsa, hogy nem tart kertészt az öreg, jegyzi meg Ida.

— Minek tartana. Megbirja maga is, és a fia is segítségére van.

— Az igaz. Apropos, mit szólsz hozzá. Furcsa egy fiatal ember. Könyveket bujkálni, kertészkedni. Ugy látszik, nála ünnepszámban megy, ha társaságba keveredik.

Nem csudálom, szökött Szöghné Mariska. Gyula — azt hiszem ez a neve: orvos, tehát műveltebb. A faluban meg alig lesz sok kaputos ember, kihez járjon.

Ida helyben hagyta a nénye szavait, Gyula bizonyára nem talál magához illő társaságot; majd ha ők ott lesznek, lesz társasága. Aztán arról tanakodott a forgácskisasszony, hogy illik-e majd gyakrabban szóba állni Bolgár Gyulával. Mert hiába, mégis csak a gazdatiszt fia; ők még a kastély urai; gondolkozoba esett. S

addig-addig gondolkozott, míg végre megérkeztek, anélkül, hogy döntött volna.

Az érkező hölgyek üdvözlésére magas, körülbelül 45 éves férfi sietett. Neve Zoltán Lajos.

— Nos hölgyeim, hogyan tetszett a kastély.

— Nagyon szép, ügyvéd ur. Az ön választása jó izlésre vall.

— Mikor szándékoznak új otthonukba költözni?

— A jövő héten.

— Olyan hamar?

— No persze; minél előbb. Magunkkal visszük biz a nénit, a társalkodónőt s a cselédséget. Butor van ott, csupán a legszükségesebbeket viteljük oda. A többit eladatjuk.

Mialatt így beszélgettek, fölértek a díszesen butorozott termekbe. Liza néni a nővérek nagynénje apai ágon — nagyon várta már Idáját és Mariskáját s a szívélyes üdvözlésnek alig akadt dolga.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A király Deutschmeistereinek.

Bécs, szept. 7. (Saját tud. táv.) Ő Felsége sürgönyét közli a Fremdenblatt különkiadása, melyben a legfőbb hadur köszönetét fejezi ki a deutschmeister (4. sz.) ezred hódolatáért 200 éves fennállása alkalmából s dicsérettel emlékeztet meg multjáról, hasonló vitéséget vár tőle a jövőben is.

Német császár s orosz czár.

Boroszló, szept. 7. (Saj. tud. távirata.) A tegnapi diszhadgyakorlat fényesen sikerült, nemkülönben este a diszeladás a színházban. Miklós czár ma hosszabb ideig négyszemközt értekezett Vilmos császárral.

Az új bünvádi eljárás.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. távirata.) A szünet alatt, melyet a képviselőház szombattól szerdáig tart, Erdély igazságügyminiszter alkudozásokat folytatott az ellenzékkel amaz engedmények mikénti keresztülvitele tárgyában, melyeket az ügyészi nyomozás elejtésével tett. Hir szerint paktum jött létre a kormány s ellenzék közt, minek következtében a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslat tárgyalás még e héten befejeztetik.

A kanzel-paragraf.

Budapest, szept. (Saját tudósítónk távir.) A főrendiház szept. 10-diki ülésének tervbe vett kitzetését elejtette a kormány, mert még nem biztosította magának a többséget a kanzel-paragraf keresztülhajtására. Hir szerint a lemondott Lévy Henrik helyére hamarosan egy zsidó gyarost proponált főrendiházi tagnak és ennek szavazatára is számít ennél a tárgyalásnál. A konzervatív főrendek azonban teljes számmal be fognak vonulni és ha az egyházi főrendek is megjelennek ott mind, a kormány fondorkodásai hajótörést fognak szenvedni.

Szoczialisták kiutasítása.

Páris, szeptember 7. (Saját tud. távir.) A lapok a szoczialista újságok kivételével helyeslik a köztársasági belügyminiszternek amaz intézkedését, hogy Bebel és Biels szoczialista vezéreket kiutasította Franciaország területéről.

A flumei kormányzó

Budapest, szept. 7. (Saját tud. távir.) Megczáfolják azt a hirt, mintha a lemondott gr. Batthyányi Lajos helyére gr. Batthyányi

Tivadar vállalná el a fiumei kormányzói tisztelet; a pártonkívüliek e kiváló vezértagja kijelentette a neki tett ajánlatra, hogy ő, mint ellenzője az új egyházpolitikai törvényeknek nem érzi magában a kedvet s erőt, hogy azok végrehajtásához hozzájáruljon.

Országos ipartestületi gyűlés.

— Eredeti távirat. —

Budapest, szept. 7.

A kiállítási ünnepélyek csarnoka ma délelőtt zsufolásig megtelt az ország minden részéből egybegyűlt iparosokkal és iparegyesületek képviselőivel. Országos kongresszusra gyűltek egybe s körülbelül 60—70 város volt képviselve. A pódiumon helyet foglaltak az országos iparegyesület vezetősége, továbbá a vidéki egyletek képviselői. Az első aktus az volt, hogy **M a t t e k o v i t s** Sándor indítványozta, hogy küldöttség menjen a kereskedelmi miniszterért, aki a gyűlést meg fogja nyitni. Mig ez a küldöttség odaért. **R á t h** Károly nagyhatású beszédében fejtegette a kongresszus jelentőségét. A hazai iparosok 40%-a van itt képviselve — ugymond — ami 80,000 iparost, 120,000 segédmunkást és 50,000 tanonczot jelent. E szám sulyt kölesönöz a hozandó határozatoknak. Ezután zajos tetszésben kérte az iparosokat, hogy ne foglalkozzanak személyes ügyekkel, hanem mindig a közéletet tartsák szem előtt.

Ekkor érkezett meg **D á n i e l** Ernő kereskedelmi miniszter, **V ö r ö s** László államtitkárral. Harsány éljenzéssel fogadták a minisztert, aki **R á t h** Károly, a fővárosi iparoskör elnökének üdvözlése után elfoglalta az elnöki széket és elmondta megnyitó beszédét.

Az első szó — mondá — melyet kiejt, az öröm érzetének kifejezése, hogy az iparosok ily szép számmal jöttek össze. Bár eddig is a legnagyobb érdeklődést fejtették ki ügyeik iránt, de mégis örül, hogy most minden fontos pontot felvettek a megbeszélés tárgyai közé.

Ma, az első ezredév mesgyéjén ő a második ezerév legbiztosabb alapját abban látja, hogy az ipar Magyarországon fellendüljön (zajos tetszés) megizmosodjék, mert az államok fenállásának legbiztosabb eszköze a nemzet vagyonosodása (Tetszés) és arra nézve is legbiztosabb fogantyu és előmozdító az ipar felvirágoztatása és fellendülése. (Éljenzés.)

Ezután összetartásra kérte az iparosokat s megígérte, hogy a hozandó hasznos határozatokat legrövidebb idő alatt fogja elintézni.

A zajos tetszéssel fogadott beszéd után a miniszter és az államtitkár eltávoztak. Azután megejtették a választásokat.

A kormány részéről a tanácskozáson jelen vannak Zay min. tanácsos, Kvassay oszt. tanácsos és Andor ipartisztviselő.

Az ipartestületi kongresszus elnöksége következőleg alakult. Kongresszusi elnök: **R á t h** Károly. Alelnökök: **M a d a r y** Gábor és elnökhelyettes **T ö r ö k** György, **K r e u t z e r** Balázs (Szolnok), **N i k o l i t s** Péter (Arad), **K a r l a** Bertalan (Miskolcz), **B a k** Lajos (Kolozsvár), **K a l m á r** István. Jegyzők: **G e l l é r i** Mór, főjegyző, **H o r v á t h** János, Dr. **K r e j s i** Rezső, **P r o t o v i n** Géza, **E d v i** Illés László, **S z o n t á g h** Jenő, **A c h i m** János, **G r ü n w a l d** József, **K i s s** Ferencz, **S z l u k a** Ferencz. Gazda: **E ö r y** János (Budapest), **B a l o g h** Károly (Veszprém).

KÖZGAZDASÁG.

Sertések legeltetése. A földmivelésügyi miniszter a sertésvész miatt eddig fennállott forgalmi korlátozásokat, a gazdaközönség érdekében lehetőleg — a mennyiben az a közönség sérelme nélkül történhetik — enyhíteni ki-

vánván, legujabban kiadott rendeletével megengedte, hogy a sertésvészszel fertőzött azon községekben, hol a helyi viszonyok miatt a sertések istállón nem tarthatók, az egészséges sertéseket a tanyai vagy pusztai legelőkre kihajtassák. sőt járványmentes tanyákról és pusztákról legeltetés céljából más tanyára, illetve pusztára is áthajtnassák; elrendelte azonban, hogy az egészséges falkák gyanus vagy fertőzött sertésektől szigoruan elkülönítve tartassanak s ezekkel semmi módon ne érintkezessenek. Egyuttal azt is megengedte a földmivelésügyi miniszter, hogy a sertésvészben elpusztult sertések hullái ott, hol az rendőri felügyelet alatt történhetik, ipari célokra (szappan főzésre) felhasználtsanak.

Azok a malmok. Alig hangzott el **L u k á c s** László pénzügyminiszter expozéja, a melyben arról is szólt, hogy a kormány az őrlési engedély megszüntetését tervezi s már is értekezletre készülnek a nagy kartellista malmosok, hogy a kilátásba vett intézkedéssel szemben teendő eljárás felett tanácskozzanak. Amint értesülünk a malteros lisztgyártó nagyiparosok abban az esetben, ha a kormány részéről az őrlési engedély megszüntetése fejében különös kedvezményekben nem részesülnének, rögtön megszorítják az őrlési munkát, még pedig más verzió szerint, nem is várják meg az őrlési engedély megszüntetésének kimondását, hanem már legközelebb kezdik meg ellenmüködésüket. Arról is van szó, hogy egy-két malom időlegesen egészen beszünteti az üzemet. Ilyen pressziókkal akarnak a kormánytól különféle kedvezményeket kéréselni.

Országos vásár Margittán legközelebb szeptember 16. 17. és 18-án fog megtartatni. És pedig 16. és 17-én baromvásár, 18-án kirakóvásár.

Gazdasági muzeum a fővárosban. A földmivelésügyi miniszter elhatározván, hogy Budapestben gazdasági muzeumot létesít, ezen muzeum megalapítására szolgáló tárgyakkal az ezredéves kiállítás mezőgazdasági részében való kiválasztása céljából sipeki **B a l á s** Árpád magyar-óvári gazdasági akadémiai igazgató elnökele alatt bizottságot szervezett, melynek tagjaiul a következőket kérte fel: dr. **R o d i t z k y** Jenő központi szolgálatlételre beosztott gazdasági tanintézeti igazgatót, **C s e r h á t i** Sándor akadémiai rendes tanárt, **M a g y a r** Kázmér földmivésiskolai tanfelügyelőt, továbbá az **O. M. G. E.** kebeléből **S z i l a s s y** Zoltán és **P a i k e r t** Alajos egyesületi titkárokat.

Terménytőzsde.

Budapest, szeptember 7.

B u z a tavaszra, bácskai	6.95
» tavaszra, északi	6.97
» szeptember-októberre, bácskai	6.81
» szept.-okt.-re északi	6.82
R o z s tavaszra bácskai	6.00
R o z s tavaszra, északi	6.16
T e n g e r i, junius-juliusra, bácskai	3.91
» jun.-jul.-ra, északi	3.92
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.95
» aug.-szept.re, északi	11.05

Bécs, szeptember 7.

B u z a tiszai	7.50—7.80
» bántási	7.15—7.70
» bácskai	7.15—7.55
» szokványáru őszre	7.19—7.21
B u z a szokványáru tavaszra	7.55—7.51
R o z s tiszavidéki	6.80—6.90
» szokványáru tavaszra	0.00—0.00
» szokványáru tavaszra	0.00—0.00
T e n g e r i magyar	6.25—7.75
Z a b, magyar kereskedelmi	0.00—0.00

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. szept. 7.

Magyar aranyjáradék 4%	122.—
Magyar koronajáradék	99.25

Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasuti államkőtvény 1876-ból	101.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.—
Oszták járadék papirban	101.75
Oszták járadék ezüstben	101.25
Oszták járadék aranyban	123.25
Oszták korona járadék	101.—
1860. oszták államsorsjegyek	144.50
Oszták magyar bankrészvény	950.—
Magyar hitelbank részvény	406.50
Oszták hitelintézeti részvény	364.05
Oszták-magyar államvasuti részvény	372.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.48
Német birodalmi márka	58.60
London vista	119.55
Páris vista	47.15
20 márkás arany	11.71

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Kedden, 1896. szeptember 8-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével két előadás.

Délután 4 órakor félhelyárakkal:

A TÓT LEÁNY.

Népszínmű 3 felvonásban.

Kezdeté 4 órakor, vége 6-kor.

Este 7 órakor rendes helyárakkal:

B É N I B Á C S I.

Bohózat 3 felvonásban.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán 1896. szeptember hó 9-én,

B É N I B Á C S I.

Bohózat 3 felvonásban.

Előkészületen:

B O Z Ó T I M Á R T A.

Színmű 3 felvonásban.

B R I G I T T A.

Uj operette 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Naponta friss csemege és gyógyszőlő,

alegnemesebb **Chasselas muskotály** s **Hybrid** fajokban (fehér rózsaszín, piros és kék.) Az 1885-ik évi nemzetközi szőlőkiállításon Budapesten az **Első tiszteletdíj**-jal kitüntetve

Fehér csemege szőlő, kilója	30 kr.
Rózsá bakator, kilója	40 kr.
Zamatós muskotály, kilója	40 kr.
Csemege szőlő, vegyítve az összes legjobb fajokból, kilója	34 kr.

Rohonczy Gida világhírű

„Tisza gyöngye“

czukor dinyéjének lőraktára.

Vidékre 1 kosár (5 kiló) csemege szőlő, a legnemesebb fajokból, bérmentesen 2 frt.

Kosarak, gyümölcszállításhoz, a legolcsóbb árban Ajánlom még tisztán kezelt, természetes

Hegyi boraimat,

literjét 30, 38 és 46 krjával.

100 liter asztali bor 21 forint.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, Nagy-Körös-utca Mertz-ház.

Telefon összeköttetés.

→ **EGYHAZI NYOMTATVANYOK.** ←

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemű közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemű

↳ **IRODASZEREK** ↪

beszerezhetők.

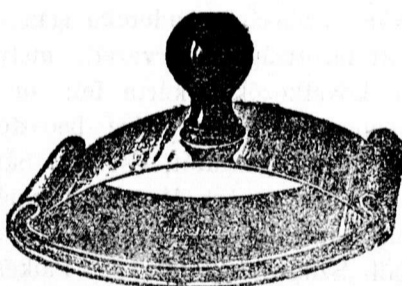
Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajz-papirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pauza) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, bál meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére írkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb.*

Kitünő minőségű

alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszárazakat.

Itatóspapírt és porzót.

I r o n t.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemű közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. hírlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok **olesón és pontosan** elkészítettnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.

IRONOK: Faber-, Hardtmuth- és Szent László-nyomda.

Chemal- és Ampeifer-festék. — Eszetek és vonalzó.